

**MAREȘALI, GENERALI ȘI COLONEI ROMÂNI,
MEMBRI AI ACADEMIEI ROMÂNE**

**ROMANIAN MARSHALS, GENERALS AND COLONELS,
MEMBERS OF THE ROMANIAN ACADEMY**

General-locotenent prof. univ. dr. Teodor FRUNZETI*
General de brigadă (r) dr. Florian TUCĂ**
Colonel (r) prof univ dr. Eugen SITEANU***
Locotenent-colonel dr. Adrian CIUCHE****

Rezumat: În acest articol sunt prezentați mareșalii, generalii și coloneii români membri ai Academiei Române, cu datele lor biografice și cu evidențierea preocupărilor și realizărilor lor științifice; se enumeră, pentru fiecare membru în parte, următoarele date: anul nașterii și decesului; studiile; principalele funcții; domeniile de activitate în care s-au afirmat; titlurile științifice și distincțiile; denumirile lucrărilor publicate; percepția lor în epocă etc. De asemenea, se evidențiază data alegerii în Academia Română a fiecărei personalități iar, de la caz la caz, funcțiile deținute în instituția academică.

Cuvinte-cheie: mareșali; generali; colonei; membri ai Academiei Române; date biografice; principalele funcții; percepția lor în epocă.

Abstract: In this article are presented Romanian marshals, generals, colonels, members of the Romanian Academy, together with their biographical data, highlighting their concerns and scientific achievements; for each member there are listed the following information: year of birth and death; studies; the main positions held; activity fields that made them known; scientific titles and distinctions; the names of the published works; how they were perceived etc. Also, for each personality, it is stressed the election date in the Romanian Academy and, from case to case, the positions held in the academic institution.

Key words: marshals; generals; colonels; members of the Romanian Academy; biographical data.

* General-locotenent profesor universitar dr. Teodor FRUNZETI este rectorul (comandantul) Universității Naționale de Apărare „Carol I”, membru titular al Academiei Oamenilor de Știință din România (AOȘR) și președintele Secției de Științe Militare a AOȘR; teoretician militar; tfrunzeti@unap.ro

** Membru al Academiei Oamenilor de Știință din România; istoric.

*** Profesor univ. dr. ing., Academia Comercială, Satu Mare și Universitatea Națională de Apărare „Carol I”; membru asociat al AOȘR; vicepreședintele Asociației Absolvenților UNAp „Carol I”; esiteanu@yahoo.com; tel.:0720566911.

**** medic.

Din timpuri imemorabile, în spațiul de viață românească s-au născut, s-au format și s-au afirmat oameni de o certă valoare, „**autentice elite**”, care și-au pus întreaga lor energie în slujba propășirii Țării pe toate planurile: economic, social, cultural, militar etc. Foarte mulți dintre acele „**elite**” au acționat și au militat pentru înflorirea învățământului, a științei și culturii, pentru asigurarea sănătății semenilor etc. Referindu-ne la străluciții noștri oameni de știință, de cultură și de litere din trecutul nostru istoric mai îndepărtat, personalități dotate, înțelepte, luminoase și harnice, care prin prestațiile lor de excepție și-au servit în chip exemplar Țara, Poporul, Limba strămoșească și Credința întru Cel de Sus, ne-a venit în minte următorul citat în versuri aparținând poetului nemuritor Vasile Alecsandri: „**Sunt nume destinate,/ Să steie neclintite pe-a timpilor hotare,/ Și veșnic să răspândă o falnică lumină,/ Prin secolii ce în umbră,/ Trecând, li se închină**”.

Potrivit opiniilor autorilor acestui articol, între acele „**nume destinate să steie neclintite pe-a timpilor hotare**”, se înscriu, fără nici-un dubiu, la „**loc de mare cinste**” și o întreagă pleiadă de foști mareșali, generali și colonei trăitori în România. Dar înainte de a ne referi la ei – care, de altfel, reprezintă și obiectul articolului de față, - să aruncăm o scurtă privire asupra ceea ce a fost și este Academia Română, din rândurile căreia au făcut parte și mareșalii, generalii și coloneii la care ne vom referi ceva mai încolo.

Academia Română a luat ființă acum aproape 150 de ani (în 1866), în scopul ca membrii ei componenți să „**studieze limba română și pentru a stimula creația științifică națională**”¹. Printre fondatorii ei s-au aflat renumiții oameni de cultură și de litere, așa cum au fost Titu Maiorescu, Ion Heliade Rădulescu și Vasile Alecsandri, lor adăugându-li-se, ulterior, Mihail Kogălniceanu, Bogdan Petriceicu Hașdeu, Ion Ghica, Alexandru Odobescu și mulți alții.

În evoluția sa, Academia Română a avut trei etape distincte, marcate, printre altele, și prin titulaturile respectivei instituții. Ea s-a numit, la înființare, „**Societatea Literară Română**” (la 1/13 aprilie 1866). La numai un an și ceva, ea și-a schimbat denumirea în „**Societatea Academică Română**” (1/13 august 1867). După alți zece ani și ceva, instituția academică a devenit „**Institut național**”, sub denumirea de „**Academia Română**” (în vara anului 1879).

Dacă la înființarea ei instituția academică română își propunea, în principal, să apere și să propage limba și cultura națională, ulterior ea avea să-și lărgescă substanțial sfera de activitate, începând să se ocupe, din ce în ce mai vizibil, și de afirmarea, propagarea și apărarea altor domenii de activitate. Cu trecerea timpului, „**Societatea Academică Română**”, iar apoi „**Academia Română**”, și-a sporit

¹ Acad. Eugen Simion, Președinte al Academiei Române, în „*Cuvânt înainte*” la volumul „*Membrii Academiei Române 1866-1999. Dicționar*”, semnat de dr. Dorina N. Rusu, București, 1999, p. 5.

atribuțiile, preocupările de bază și domeniile de activitate, începând să se dea o atenție cu totul deosebită și științelor exacte, dar nu în defavoarea limbii și istoriei românilor. Referindu-se la acest fapt, fostul președinte al Academiei Române, academicianul Eugen Simion, făcea următoarea remarcă: „**În 1866, filologii și literații erau, ca să zicem așa, la putere**”². Ulterior, acest „raport de forțe” se va schimba aproape fundamental. Ca urmare, zicem noi acum, reprezentanții științelor exacte (inginerii, matematicienii, fizicienii, chimiștii, geografil, inventatorii, apoi medicii, juriștii etc.) vor deveni „**la putere**”.

După înfăptuirea României Mari, rolul Academiei Române a sporit substanțial. Ea și-a reconsiderat forțele, și-a fixat o strategie mult mai largă în funcție, printre altele, și de întregirea spațiului geografic național, de dezvoltarea spectaculoasă a științelor exacte, dar și de ample legături de colaborare și de cooperare pe diferite planuri ce vor fi stabilite de statul unitar român modern cu celelalte state din Europa și din întreaga lume. Pe această linie, dacă în anul 1869 în statutul Societății Academice se prevedea că scopul societății este „**înaintarea literelor și științelor între români**”, după realizarea Marii Uniri, în Statutul Academiei Române se consemna, printre altele, într-un paragraf: „**În știință este putere!**”

În virtutea marilor realități, în cadrul Academiei Române vor intra, alături de oameni de litere, de istorici, de filozofi și sociologi, de artiști și critici de artă etc., oameni de știință din aproape toate domeniile de activitate din societatea românească. Spre bucuria, satisfacția și mândria noastră, acelor ce am purtat sau purtăm uniforma armatei române, începând cu primii ani de după înființarea Academiei Române, continuând apoi cu ultima decadă a secolului al XIX-lea și cu precădere după realizarea Marii Uniri de la 1 Decembrie 1918, vor fi primiți în forumul academic român și mareșali, generali și colonei ai armatei române, personaje ilustre, care se afirmaseră în domeniul conducerii de stat și a oștirii și al activității științifice, al culturii și istoriei militare, al teoriei militare, al medicinei militare etc. Alături de aceste „**eminențe militare**”, în fruntea acestora aveau să se numere, comandanții supremi ai oștirii române, regii și mareșalii României Carol I, Ferdinand I și Carol al II-lea.

Ne vom referi, în continuare, la prezentarea acestora dar și a celorlalți mareșali, generali și colonei care au fost membrii Academiei Române, cu reliefarea unor date biografice specifice acestora și în special cu evidențierea preocupărilor și realizărilor lor științifice, ca și a felului în care ei și activitatea lor aveau să fie receptate în epocă. În linii generale, vom sublinia, pentru fiecare personalitate în parte, următoarele aspecte: anii de naștere și de intrare în lumea umbrelor; studiile făcute; principalele funcții deținute; domeniile de activitate pe care le-au îmbrățișat și în care s-au afirmat; titlurile științifice și distincțiile deținute sau obținute; denumirile

² „Op. cit”.

unor cărți sau studii de referință publicate; felul sau modul cum au fost receptate în epocă sau după aceea personalitățile vizate etc. Nu vor fi lăsate uitării data alegerii în Academia Română a fiecărei personalități la care ne vom referi, iar, de la caz la caz, funcțiile deținute în instituția academică.

Ne vom referi, în cele ce urmează, la mareșalii, generalii și coloneii membri ai Academiei Române nu în ordinea alfabetică a numelor lor, nici în cea a domeniilor de activitate științifică în care s-au afirmat, ci în ordinea gradelor și a datelor în care ei aveau să devină membri titulari, membri de onoare sau membri corespondenți ai instituției academice. În relatările noastre, noi, autorii, vom lua ca bază de informații, datele și faptele cuprinse în excelentul volum publicat în ultimul an al secolului al XX-lea, intitulat „**Membrii Academiei Române. 1866-1999. Dicționar**”³. Datele și informațiile preluate de noi din acest „**Dicționar**” vor fi marcate cu ghilimele simple și redată cu litere ceva mai mari, iar restul de informații vor fi relatate fără astfel de ghilimele, acestea reprezentând modeste contribuții ale autorilor acestui studiu la conturarea cât mai rotundă și mai reală a portretelor sau a biografiei sintetice ale fiecărei personalități în parte.

CAROL I, Domnitor (1866-1881) și Rege (1881-1914), Feldmareșal, Membru de Onoare al Academiei Române (15 septembrie 1867), Președinte de Onoare al Academiei Române (27 mai 1879-27 septembrie 1914) și Prorector al Academiei Române (15 septembrie 1867 – 27 septembrie 1914)

S-a născut în ziua de 8/20 aprilie 1839 la Sigmaringen – Germania.

„A urmat cursurile Școlii de Cadeți din Münster, ale Școlii de Artilerie și Geniu din Berlin, a audiat cursurile de limbă franceză la Universitatea din Bonn. A intrat în armata prusacă (sublocotenent în regimentul de artilerie al gărzii, apoi căpitan de cavalerie); a participat, ca voluntar, la războiul purtat de Prusia împotriva Danemarcei (1864). După numirea sa ca domnitor al României (1866) a depus eforturi în direcția redresării situației politice și economice a țării”⁴.

³ Dr. Dorina N. Rusu, „*Membrii Academiei Române. Dicționar*”, ediția a 2-a revăzută și adăugită, cu un „*Cuvânt înainte*” de Acad. Eugen Simion, București, 1999.

⁴ Dr. Dorina N. Rusu, *op. cit.*, p. 106.

În ziua de 10 mai 1866, domnitorul României, Carol I, a depus jurământul pe Constituția țării noastre, prilej cu care își va arăta, în mod oficial, devotamentul și loialitatea față de Țară și de poporul român. Cu acel prilej, noul suveran va declara în plenul Adunării Deputaților: „**Ales al națiunii, cu spontaneitate, domn al românilor, mi-am părăsit, fără să stau la îndoială, și țara și familia, spre a răspunde la chemarea acestui popor, care mi-a încredințat destinele sale. Punând piciorul pe acest pământ sacru, am devenit român. Cetățean astăzi, mâine, de va fi nevoie, soldat, eu voi împărtăși cu dumneavoastră soarta cea bună și cea rea. Din acest moment, totul este comun între noi, credeți în mine, precum eu cred în Dumneavoastră. Providența, care a condus pe alesul Dumneavoastră până aici și care a înlăturat toate piedicile-i din cale-i, nu va lăsa neîmplinită opera sa**”⁵.

Primul mare act istoric în care Carol I și-a arătat deschis atașamentul față de România și de poporul său, l-a reprezentat poziția clară și demnă pe care s-a situat cu prilejul proclamării independenței de stat depline a României și apoi a consfințirii ei pe câmpul de bătălie de dincolo de Dunăre.

„**În războiul de independență (1877-1878), (Carol I – n.n.) a fost comandant al Armatei de Vest (româno-ruse).**

În 1881 (Carol I – n.n.) a devenit rege al României, preocupându-se de dezvoltarea, pe toate planurile, a țării. În întreaga sa domnie, a trebuit să facă față unor momente grele (pierderea Basarabiei în 1878, Răscoala din 1907, Războaiele balcanice din 1913, izbucnirea Primului Război Mondial în 1914). În 1883 a favorizat încheierea tratatului politico-militar secret cu Austro-Ungaria, la care au aderat ulterior Germania și Italia. A fost un constant sprijinitor al culturii: în 1891 a pus bazele Fundației Universitare „Carol I”, înzestrând o bibliotecă bogată; din inițiativa și cu cheltuiala sa, Academia Română a început alcătuirea monumentalei lucrări „Etimologicum Magnum Romaniae”. A lăsat câteva lucrări memorialistice: „Memorii” (17 volume); „Memorii” (2 volume); „Treizeci de ani de domnie” (2 vol., 1909-1912); „Cuvântări și scrisori” (1909)”⁶.

În anul 1909, datorită calităților și însușirilor sale, cu precădere pentru modul în care a condus acțiunile de luptă ale armatei române și ruse în campania glorioasă din 1877-1878, Carol I a primit, din partea suveranului Germaniei, titlul sau rangul de Feldmareșal german. Trei ani mai târziu (1912) lui Carol I i s-a conferit și demnitatea

⁵ Cristache Gheorghe, Florian Tucă, „Voievozi, Domnitori, Principi, Regi, Președinți și alți șefi de Stat din spațiul românesc. Dicționar”, București, 2006, p. 287.

⁶ Dr. Dorina N. Rusu, *op. cit.*, p. 106.

de Mareșal al Armatei imperiale ruse, primind cu aceeași ocazie din partea împăratului Rusiei, și însemnul acelei demnități, adică „**Bastonul de Mareșal**”.

Carol I s-a căsătorit în anul 1869 cu principesa Elisabeta de Wied, care era o femeie foarte frumoasă și harnică, cultă și talentată, iubitoare de oameni. Ea reușise să vorbească destul de bine limbile franceză, engleză, italiană, suedeză și română. A avut înclinații cu totul deosebite față de artă și de literatură.

Carol I a murit în ziua de 17 septembrie 1914, în palatul său regal de la Sinaia. A fost înmormântat, după dorința familiei regale, în incinta mănăstirii din Curtea de Argeș. I s-au organizat funeraliile naționale. Pe piatra sa de mormânt, realizată din marmură de Cararra, este săpată următoarea inscripție: „**Aici se odihnește pe veci, robul lui Dumnezeu Carol I de Hohenzollern, adormit întru Domnul în al 76-lea an de viață închinată țării, după o bine cuvântată domnie de 48 de ani**”⁷.

În incinta Mănăstirii de la Curtea de Argeș, alături de locul de veci al lui Carol I, se află și mormântul soției sale, Regina Elisabeta. Pe piatra sa de mormânt sunt săpate următoarele cuvinte evocatoare și omagiale: „**Aici se odihnește pe veci roaba lui Dumnezeu Elisabeta de Wied, cea dintâi regină a României, odihnită întru Domnul în al 73-lea an de viață închinată țării ca slăvita Carmen Sylva și mama răniților**”⁸.

Cu câțiva ani în urmă, cea mai înaltă instituție militară de învățământ din România – Academia de Înalte Studii Militare –, a primit numele regelui Carol I.

ADRIAN (ANDREESCU) GHEORGHE, GENERAL, TEORETICIAN MILITAR, MEMBRU AL ACADEMIEI ROMÂNE (13 SEPTEMBRIE 1875)

S-a născut în anul 1821. Nu cunoaștem data în care a venit pe lume și nici localitatea în care a văzut lumina zilei. În familie a primit o educație aleasă.

„**A urmat cursurile Școlii Militare din București, iar apoi pe cele ale Școlii de Stat Major din Paris. A îndeplinit numeroase funcții: comandant și profesor de artă militară la Școala Militară de Ofițeri din Iași; aghiotant domnesc; ministru de Război al Moldovei (1859-1861), al Țării Românești (1860-1861) și al României (1867-1868);**

⁷ Ibidem.

⁸ Dr. Florian Tucă, dr. Cristache Gheorghe, „*Altarele eroilor neamului*”, București, 1994, p. 132.

inspector general al gărzii orășenești etc.”⁹

Înainte de începerea revoluției române de la 1848-1849, Gheorghe Adrian se afla în armata Țării Românești cu gradul de subofițer. S-a numărat printre primii militari români care a trecut, chiar din primele momente ale izbucnirii revoluției, de partea fruntașilor mișcării revoluționare, în fruntea căreia se afla Nicolae Bălcescu. A participat activ la acțiunea revoluționară din ziua de 19 iunie 1848, din București pentru eliberarea membrilor Guvernului Provizoriu ce fuseseră arestați de către forțele reacțiunii. Pentru acest fapt, va fi avansat, ulterior, la gradul de sublocotenent.

Având bogate cunoștințe militare și evidente calități organizatorice, George Adrian a fost selecționat de către fruntașii revoluției din Țara Românească pentru organizarea taberei de la Râureni, din județul Vâlcea, devenind un colaborator foarte apreciat de generalul Gheorghe Magheru. După desființarea taberei, împreună cu alți militari destoinici, sublocotenentul Gheorghe Adrian a trecut în Transilvania și s-a încadrat în oastea populară condusă de Avram Iancu.

„A luat parte la Revoluția de la 1849 din Transilvania, luptând în oastea lui Avram Iancu. A contribuit la redactarea și promulgarea primei legi de organizare a armatei române. S-a numărat printre cei care au sprijinit acțiunea de înarmare a țării, de instruire a cadrelor, de separare a școlilor militare, prin crearea de școli speciale de infanterie, cavalerie, de artilerie, geniu etc. Lui i se datorează câteva lucrări cu caracter militar, teoretic și practic: „Idee rapide despre resbelul de partizeni“, urmată de instrucțiuni asupra serviciului în campanie și de un manual de fortificațiuni, pasagere (1853); „Mémoire sur l'organisation de la force armée des deux Principautés Roumanies Réunies” (1858). În anul 1875, a donat Societății Academice Române lucrări ale clasicilor latini, cu traducere franceză, precum și numeroase dicționare și cărți în limba franceză”.¹⁰

În timpul domniilor lui Alexandru Ioan Cuza, militarul de profesie Gheorghe Adrian a fost un ilustru colaborator al înfăptuitorului Unirii din 1859. În 1868, pentru însușirile și meritele sale, Gheorghe Adrian a primit gradul onorant de general al armatei române. Așa cum am arătat în partea de început al acestui capitol, generalul Gheorghe Adrian a devenit membru de Onoare al Academiei Române. El a trecut în lumea umbrelor la data de 14 decembrie 1889, la București.

⁹ Dr. Dorina N. Rusu, *op. cit.*, p.

¹⁰ Dr. Dorina N. Rusu, *op. cit.*, p. 18.

**FĂLCOIANU ȘTEFAN, GENERAL, MATEMATICIAN ȘI ISTORIC, MEMBRU
TITULAR AL SOCIETĂȚII ACADEMICE ROMÂNE (13 septembrie 1876);
VICEPREȘEDINTE AL ACADEMIEI ROMÂNE (15 aprilie 1886 – 16 aprilie 1888;
15 aprilie 1891 – 1 aprilie 1892; 1 aprilie 1898 – 14 aprilie 1899)**

S-a născut în ziua de 6 martie 1835 la București. Încă din primii ani de școală a simțit o atracție deosebită față de științele exacte, cu deosebire a matematicii, dar și față de istoria neamului românesc.

„**Studii militare la București (Școala militară de ofițeri) și la Paris (Școala imperială de Aplicații de Stat Major). S-a specializat pe lângă statul major al armatei franceze și în cadrul Școlii Politehnica din Paris. A deținut numeroase funcții: profesor la Școala Militară de ofițeri din București; director general în Ministerul de Război, Șef al Marelui Stat Major (7 decembrie 1877 – 5 august 1878; 15 aprilie – 28 iunie 1883; 16 octombrie 1883 – 21 iunie 1884 – n.n.), Ministru de Război (13 iunie 1884 – 12 ianuarie 1886 – n.n.); Secretar General al Ministerului Lucrărilor Publice; Director General al Poștelor și Telegrafului; Director General al Căilor Ferate Române**”. A luat parte, în calitate de șef al statului major al Armatei de operații, la Războiul de independență (1877-1878), participând la luptele de la Plevna, Rahova, Smârdan și Vidin. A avansat până la gradul de general de divizie (1882). A avut preocupări în domeniul armamentului, astrologiei, fortificațiilor (el fiind considerat, pe drept, printre primii noștri teoreticieni militari din perioada de după Cuza Vodă – n.n.), dar mai cu seamă în cel al Istoriei, principala sa lucrare fiind „Istoria războiului din 1877-1878 ruso-româno-turc (1885), concepută și predată sub formă de lecții la Școala Superioară de Război din București. A fost decorat cu ordinele „Steaua României”, „Coroana României”, „Virtutea militară” și „Trecerea Dunării”¹¹

¹¹ Dr. Dorina N. Rusu, *op. cit.*, p. 192.

**PETRESCU ZAHARIA, GENERAL MEDIC, MEMBRU CORESPONDENT
AL ACADEMIEI ROMÂNE (18 martie 1885)**

S-a născut în orașul Alexandria, azi Kalipetrova, din Bulgaria, la data de 25 aprilie 1841. În zona respectivă trăiau de veacuri români de viță veche, care vorbeau o limbă românească tradițională. În familie viitorul general Petrescu Zaharia a fost crescut și educat în spirit curat românesc.

„După studii primare și secundare în orașul natal, în anul 1857 s-a înscris în Școala Națională de Medicină și Farmacie din București, pe care a absolvit-o în 1860, când a primit gradul de sublocotenent (medic de batalion clasa II), fiind numit profesor suplinitor la Catedra de Istoria Medicinii și subdirector la Școala Națională de Medicină și Farmacie din București. În 1862 a luat licența în medicină; și-a continuat pregătirea la Facultatea de Medicină din Paris. În 1864 a devenit doctor în medicină și chirurgie, cu teza „Du meilleur moyen pour déterminer l'accouche prématuré artificiel”. A fost (medic – n.n.) intern la unele spitale din București (1862-1864); conferențiar de botanică și suplinitor la Catedra de Materie Medicală la Secția Medicală a Școlii Naționale de Medicină și Farmacie (1864-1869); suplinitor la Catedra de Patologie și Terapie Generală; profesor de terapie, materie medicală și arta de a formula la Facultatea de Medicină din București (1870-1891); șef de divizie la Spitalul Militar Central; medic șef al Corpului 1 armată, al Secției Sanitare de la Cartierul General al administrației sanitare din Ministerul de Război, director al Institutului Medico-Militar din București. A urcat treptele ierarhiei militare până la gradul de general de brigadă (1893). A participat la Războiul de Independență din 1877-1878 ca medic șef al Corpului 1 armată, apoi ca medic șef al Secției Sanitare de pe lângă Marele Cartier General, calitate în care a rămas pe front până la începutul anului 1878, experiență împărtășită în lucrarea „Însemnările unui medic în Războiul pentru independență”. În 1879 a fost trimis în Rusia, în compania de combatere a epidemiei de ciumă izbucnită în regiunea Astrahan. Activitatea sa științifică se referă, în principal, la problemele de farmacologie („Elemente de farmacologie. Formarea arta de a formula”, 1868) și de terapie generală („Elemente de terapeutică și materie medicală”, 2 volume 1882-1884). A fost un precursor al chimioterapiei din România, metoda sa de tratament a pneumoniei cu doze mari de digitală

dobândind o notorietate europeană („L'action hyperciétique de la digitale et son action antiphlogistique dans la pneumonie”, 1889; „Tratamentul pneumoniei cu digitală în doză mare sau doză terapeutică”, 1892). A contribuit la apariția publicațiilor de specialitate „Analele medicale române”, „Gazeta medicală”, „Presa medicală românească”, „Revista Sanitară Medicală”.

Membru fondator al Societății de Medicină din România, membru al Academiei de Medicină din Rio de Janeiro, al Societății de Igienă și Medicină Practică din Paris și al Societății de Științe Naturale și Climatologie din Algeria¹².

Pentru strălucita sa actualitate științifică în domeniul medicinei civile și militare, generalul doctor Zaharia Petrescu, membru corespondent al Academiei Române, a fost distins cu nenumărate decorații. Numele său figurează la loc de cinste în enciclopediile și în dicționarele de specialitate. De exemplu, în „**Dicționarul Enciclopedic Român**”, despre el se spune următoarele: „... **Medic român, elev și colaborator al lui Carol Davila. A fost profesor la Școala Națională de Medicină și Farmacie și la Facultatea de Medicină din București. Este cunoscut mai ales prin cercetările sale asupra tuberculozei și prin acțiunea dozelor mari de digitală. P.Z. a publicat primul manual românesc de terapeutică. Opere publicate: „Elemente de farmacologie” (1870), „Elemente de terapeutică și materie medicală” (1884)**”¹³.

**ȘERBĂNESCU THEODOR, COLONEL, POET ȘI TRADUCĂTOR,
MEMBRU CORESPONDENT AL ACADEMIEI ROMÂNE
(12 aprilie 1894)**

S-a născut în ziua de 29 decembrie 1839 în orașul Tecuci, Județul Galați. A urmat cursurile primare și parte din cele liceale în localitatea natală. Încă din primii săi ani de școală a fost atras de mirajul poeziei. Se spune că „în timpul în care era elev în primele clase de liceu, recita cu patos și talent numeroase poezii din creația lui Eminescu și începuse să scrie versuri”.

În „**Dicționarul**” cu membrii Academiei Române, Theodor Șerbănescu nu figurează în categoria fostelor cadre militare care aveau să devină membri ai

¹² Dr. Dorina N. Rusu, *op. cit.*, pp. 408-409.

¹³ „*Dicționarul Enciclopedic Român*”, vol. III, București, 1965, p. 731.

Academiei Române. Dar prin gradul militar pe care l-a avut, consemnat și în articolul ce-i este dedicat în acel „**Dicționar**”, cât și din cele studiate de noi privitoare la persoana sa, îl socotim fără teama de a greși, că el poate fi încadrat în categoria „membriilor militari ai Academiei Române”.

Iată ce se spune despre poetul și traducătorul Șerbănescu Theodor în „**Dicționarul**” cu membrii Academiei Române:

„A urmat cursurile Academiei Mihăilene și ale Școlii de Ofițeri din Iași, pe care a absolvit-o cu gradul de sublocotenent de geniu. A demisionat din armată în 1869, când dobândise gradul de căpitan. A fost prefect al J. Cahul (1876). La izbucnirea războiului de independență (1877), a reintrat în armată cu gradul de maior, fiind încadrat în batalionul de miliții. În urma cererii de a participa în companie a fost numit la Statul Major al Armatei de Operații, luptând la Plevna. A urcat treptele ierarhiei militare până la gradul de colonel; în 1893 a părăsit definitiv armata. A fost membru al Societății Literare „Junimea” și a colaborat cu diverse poezii la „Ateneul Român”, unde a și debutat în 1861, dar mai ales la „Convorbiri literare” („Speranța”, „Ca Maria”, „Lacrimile”, „Frunzile”, „Unde ești”, „Marșul călărașilor”), dar și la alte publicații ale vremii: „Ateneul Român”, „Albina Pindului”, „Literatura și Arta Română”. Sub influența simbolismului, a scris câteva „sonete decadente”. S-a remarcat și ca traducător, tălmăcind din creațiile lui Heine, Horațiu, Hugo, Lamartine”.¹⁴

Colonelul poet și traducător Theodor Șerbănescu s-a stins din viață în ziua de 2 iulie 1901 în orașul dunărean Brăila. Din nefericire, în special în zilele noastre activitatea sa literară și cea de traducător au cam fost date uitării. Și este păcat.

Poeziile sale pe tema războiului de independență din 1877-1878, ca să ne referim doar la ele, sunt nu doar valoroase din punct de vedere literar, ci încărcate cu un fierbinte patriotism. O bună parte dintre ele și-ar putea găsi un loc special în manualele școlare, alături de cele ale clasicii literaturii noastre cu tematică eroică!

Din cele spuse de noi aici, cei ce au menirea să popularizeze pe marii noștri poeți ai vremii de mai demult ar trebui să rețină spusele noastre!

¹⁴ Dr. Dorina N. Rusu, *op. cit.*, p. 511.

**BRĂTIANU CONSTANTIN I., GENERAL, GEODEZ ȘI TOPOGRAF,
MEMBRU CORESPONDENT AL ACADEMIEI ROMÂNE (10 aprilie 1899).**

A văzut lumina zilei la București, în ziua de 17 septembrie 1844. De mic copil s-a arătat atras de cunoașterea fenomenelor din natură și de dorința de învățatură, fapt remarcat de cei din familia sa. Ca urmare, cei din preajma lui au căutat să-i călăuzească pașii spre învățatură și spre cunoaștere.

„După terminarea cursurilor primare și secundare, în 1862, s-a înscris la Școala de Ofițeri din București. Și-a continuat specializarea la Observatorul din Paris și la Serviciul Cadastral al Franței, fiind apoi detașat pe lângă statul major al Serviciului Geografic al Armatei franceze la Paris și în Algeria (1868-1870). Și-a desăvârșit pregătirea la Serviciul Geografic al armatei belgiene (1871) și la Institutul Geografic al Armatei din Viena.

A fost director al Institutului Geografic al Armatei (1885), subșef al Statului Major General (1887). A urcat treptele ierarhiei militare până la gradul de general de brigadă (1896).

A luat parte la Războiul de Independență (1877-1878), în calitate de ofițer de stat major, organizând Serviciul de Reproducere Cartografice și conducând Secția Topografică de pe lângă Marele Stat Major al Armatei. S-a numărat, alături de C. Barozzi, G. Slăniceanu ș.a., printre întemeietorii revistei „România Militară” (1864), precum și printre colaboratorii unor publicații ale vremii: „Analele Academiei Române”, „Cercul publicațiilor militare”, „Revista Armatei”, „Revista Infanteriei”, „Revista nouă”, „Revista pentru istorie, arheologie și filologie” etc. În vederea întrunirii hărții României, a efectuat numeroase lucrări topografice și geodezice, ale căror rezultate le-a expus pe larg în studii valoroase privitoare la însemnătatea hărților în domenii dintre cele mai variate: „Însemnătatea chartei României pentru economia noastră națională” (1901), „Însemnătatea chartei țării pentru apărarea națională” (1902), „Însemnătatea chartei țării pentru istoria Patriei și a neamului” (1905), „Însemnătatea chartei țării pentru stabilirea regimului cadastral în România” (1910). A făcut numeroase călătorii prin țară, pentru coordonarea lucrărilor topografice și geodezice, ale căror rezultate le-a sintetizat în „Notițe asupra

charterelor actuale ale României, urmate de un proiect pentru alcătuirea chartei generale a regatului” (1888), „Instrucțiuni pentru determinări geodezice” (1895). A militat pentru organizarea și realizarea unor măsurători cadastrale: „Trebuița de a se face cadastrul României cu modele de întrebuințat. Organizarea serviciului cadastral și proiect pentru buget de venituri și cheltuieli” (1898); „Stabilirea regimului cadastral de care avem nevoie în România” (1903). Și-a legat numele, alături de Gr. G. Tocilescu și George Ioan Lahovary, de „Marele dicționar geografic român”, realizat sub auspiciile Societății Române de Geografie, al cărei membru fondator a fost (1875)¹⁵.

Brătianu Constantin I. A încetat din viață, la București, în ziua de 6 ianuarie 1910. În cei peste 100 de ani care au trecut de atunci, pentru calitățile, însușirile și meritele sale, el s-a bucurat în România și în armata în care a slujit, de stimă, de admirație și de caldă recunoștință. Lucrările sale de referință încă sunt studiate cu atenție în școli, în facultăți și de către specialiștii noștri din domeniile topografiei și geodeziei. De câțiva ani încoace, întru amintirea, în memoria și întru slava sa, o formațiune din structura oștirii române – Universitatea de Instrucție și Asigurare Topogeodezică – poartă numele General de brigadă Brătianu Constantin I.

FERDINAND I, REGE ȘI MAREȘAL AL ROMÂNIEI, MEMBRU DE ONOARE AL ACADEMIEI ROMÂNE (16 martie 1890); PREȘEDINTE DE ONOARE ȘI PRORECTOR AL ACADEMIEI ROMÂNE (29 septembrie 1914 – 20 iulie 1927)

Ferdinand I s-a născut în ziua de 12/24 august 1865 în Germania, în localitatea Sigmaringen, așezare situată aproape de izvoarele Dunării.

Tatăl său, prințul Leopold de Hohenzollern, era militar de carieră și fratele mai mare al regelui Carol I. Mama sa, Antonia de Braganca, era sora regelui Portugaliei. Ca aproape toți fiii familiilor regale din epocă, copilul Ferdinand de Hohenzollern – Sigmaringen a fost crescut și educat într-un clar spirit de cultură și de disciplină.

„Studiile liceale, la Düsseldorf și universitare la Tübingen și Leipzig. Pregătirea militară și-a

¹⁵ Dr. Dorina N. Rusu, *op. cit.*, pp. 87-88.

făcut-o în cadrul Școlii Militare din Kassel, în anul 1886 devenind sublocotenent în garda prusiană din Postdam. A urcat repede treptele ierarhiei militare: locotenent (1889), maior (1892), locotenent-colonel (1895), colonel (1895), general de brigadă (1898), general de divizie (1904), general de corp de armată (1911). A fost inspector general al cavaleriei, comandant al Regimentului nr. 68 infanterie german, al Regimentului 1 gardă german. În 1889 s-a stabilit în România, fiind declarat moștenitor al tronului, calitate în care a condus armata română în campania din Bulgaria (1913)¹⁶.

Ferdinand a fost de fapt „moștenitor prezumtiv al Coroanei României”, în același timp primind înaltul și onorantul titlu de „Alteță regală” și de „Principe al României”. Cu prilejul Primirii înaltelor demnități regale, viitorul suveran al României și-a exprimat în mod sincer, deschis și plin de mândrie credința și loialitatea față de statul român, spunând, printre altele: „**Toate actele mele vor fi însuflețite de cea mai adâncă iubire de Țară, pe care mă voi sili să o servesc din toate puterile mele, luând pilda marilor săi Domni din trecut, inspirându-mă din frumoasele amintiri ce au lăsat**”¹⁷. Iar spre cinstea lui, și spre bucuria poporului nostru, a respectat întocmai cele spuse atunci.

„În 1914, după încetarea din viață a unchiului său, regele Carol I, a devenit rege al României. În timpul domniei sale, România a participat, alături de puterile Antantei, la eliberarea teritoriilor românești de sub dominația străină și a desăvârșit unitatea națională prin revenirea la Patria – mamă a Basarabiei, Bucovinei și Transilvaniei, acte consacrate apoi prin tratatele de pace din 1919-1920. După înfăptuirea României Mari a sprijinit inițiativele menite să aducă importante prefaceri în viața economică, social-politică și culturală a României: reforma sistemului electoral bazat pe votul universal (1918); reforma agrară (1921); Constituția (1923) – considerată drept una dintre cele mai democratice din Europa vremii, și unificarea legislativă, care a consfințit regimul constituțional democratic; s-au stabilit relații cu diverse state ale Europei ș.a.”¹⁸

Socotim potrivit să încheiem scurta evocare a personalității regelui Ferdinand, Membru de Onoare al Academiei Române și Președinte de onoare și prorector al aceluiași for științific românesc, spunând câteva cuvinte și cu privire la înălțarea lui la rangul de mareșal. Faptul s-a petrecut în ziua de 1 decembrie 1918. Atunci, în cadrul unui ceremonial fastuos, în prezența oficialităților statale a deputaților

¹⁶ Dr. Dorina N. Rusu, *op. cit.*, p. 193.

¹⁷ Cristache Gheorghe, Florian Tucă, *op. cit.*, p. 291.

¹⁸ Dr. Dorina N. Rusu, *op. cit.*, p. 193.

parlamentului, a marilor comandanți ai armatei române, dar și a reprezentanților din rândurile poporului de rând, generalul Eremia Grigorescu, Ministru de Război din acel timp, a înmănat primului mareșal al României „Cartea de Mareșal” și „Bastonul de Mareșal”.

În acea „Carte de Mareșal” era înscris următorul text: **„Neamul românesc și oștirea au luptat sub înalta conducere a Măriei Tale spre a întrupa visul nostru strămoșesc.**

Pentru vitejia cu care ai stat dârz în fruntea eroilor de la Carpați, Dobrogea, Cerna, Jiu, Olt, Neajlov, Oituz, Mărăști și Mărășești. Pentru neclintita credință ce ai avut în biruința planurilor noastre în zilele de grea cumpănă. Pentru înțeleapta cărmuire a treburilor dinăuntru și dinafară în vremea cumplitelui război. Pentru dragostea și dreptatea de bun părinte ce ai dovedit prin fapte față de țărănimea obijduită.

Armata Ta, prin mine, smerit sfetnic al Măriei Tale, Te roagă pe Tine, cel dintâi domn și stăpânitor de veci al tuturor pământurilor românești, să primești ridicarea la cea mai înaltă treaptă ostășească, care în graiul marilor popoare, nouă prietene și sprijinitoare, se cheamă RANG DE MAREȘAL ...”¹⁹

Ferdinand I, rege și mareșal al României Mari, Membru și Președinte de onoare al Academiei Române, a murit la data de 20 iulie 1927, fiind înmormântat la mănăstirea din Curtea de Argeș. I s-au organizat funeralii naționale. Pe piatra sa de mormânt a fost săpată următoarea inscripție evocativă: **„Aici odihnește robul lui Dumnezeu Ferdinand I, Regele României, născut la 24 august 1865 la Sigmaringen, răposat la 20 iulie 1927 la Castelul Peleş. Luând cârma Țării la 11 octombrie 1914, a tras sabia la 25 august 1916 pentru dezrobirea românilor de peste vechile hotare, înfăptuind întregirea neamului și încoronându-se în 15 octombrie 1922, la Alba Iulia, ca primul rege al tuturor românilor”²⁰.**

În amintirea și întru slava sa, numele lui Ferdinand I este și va rămâne nepieritor. Statul, poporul român și armata sa l-au elogiat și-l vor elogia așa cum se cuvine. Printre multe altele, o decorație de stat îi poartă numele („Ordinul Ferdinand I”), care s-a constituit după intrarea regelui în lumea umbrelor și care era cea mai înaltă distincție românească din epocă; o fregată, o navă a marinei noastre militare poartă numele de Fregata „Regele Ferdinand”; același nume nemuritor îl poartă astăzi și Muzeul Militar Național.

¹⁹ Corpul 8 armată „General Eremia Grigorescu”, Comisia Română de istorie militară, „Mareșalii României”, București, 1999, p. 24.

²⁰ Dr. Florian Tucă, dr. Cristache Gheorghe, „Altarele eroilor neamului”, București, 1994, pp. 132-133.

**BAROZZI CONSTANTIN, GENERAL, GEODEZ ȘI CARTOGRAF, MEMBRU
DE ONOARE AL ACADEMIEI ROMÂNE (9 aprilie 1905)**

S-a născut în orașul București la data de 14 octombrie 1883 într-o familie de oameni ceva mai avuți, dar și cu o bună formație culturală. Ca urmare, părinții și-au orientat vlăstarul spre învățătură. În consecință, a urmat școala primară și liceală în orașul natal, obținând rezultate foarte bune. Cum în epocă, în special tinerii proveniți din familii ceva mai înstărite și bine cultivate își orientau copiii către meseria armelor, pe aceeași cale au fost îndreptați și pașii lui Constantin Barozzi. Biografia sa militară și științifică este foarte bine conturată, zicem noi, în „**Dicționarul**” dedicat prezentării membrilor Academiei Române, din care vom reproduce, cele ce urmează, fapt care ne scutește pe noi de alte comentarii sau informații suplimentare.

„După terminarea studiilor secundare, a urmat Școala Militară de Ofițeri din București (1854-1856). Și-a continuat studiile la Institutul Geografic al Armatei din Viena (1856-1857). A urcat treptele ierarhiei militare până la gradul de general de divizie (1892). A fost primul comandant al Batalionului 2 geniu, Șef al Statului Major al Diviziei 4 infanterie; Șef al Depozitului de Război; Comandant al Diviziei Active „Dobrogea” și al Corpului 3 armată; Șef al Statului Major General, Șef al Marelui Stat Major al Armatei (2 septembrie – 20 octombrie 1877; 28 octombrie 1895 - 12 martie 1899 - n.n.) și Ministru de Război (23 martie – 11 noiembrie 1888, pe când deținea gradul de general de divizie – n.n.).

A luat parte la Războiul de Independență (1877-1878) în calitate de Șef al Statului Major al Armatei de Operații. A avut contribuții la intensificarea studiilor geodezice din România în a doua jumătate a secolului al XIX-lea.

Încă din anii în care se număra printre elevii Școlii Militare, a luat parte la ridicările geodezice efectuate de un grup de ofițeri pentru realizarea hărții României, precum și la măsurătorile efectuate în Transilvania și de-a lungul Oltului, până la Dunăre.

Odată cu numirea sa la conducerea Depozitului de Război, a depus o susținută activitate în vederea modernizării și amplificării lucrărilor geodezice, urmărind întocmirea hărții României numai de către români; un prim pas s-a făcut în 1872-1873, când s-a început efectuarea hărții Moldovei, urmată de cea a Dobrogei.

A luat parte la lucrările Comisiei Internaționale însărcinată cu delimitarea frontierei dintre România și Austro-Ungaria (1885) și, respectiv, cu Bulgaria (1886), cât și la diferite congrese internaționale de geodezie, ca și la ședințele Consiliului Geodezic Internațional, al cărui membru era, ținute la Berlin, Dresda, Hamburg, Paris, Roma și Viena. Din inițiativa sa, în 1895, a luat ființă Institutul Geografic al Armatei, îngrijindu-se de activitatea de procurare a aparaturii necesare. Membru fondator și vicepreședinte al Societății Geografice Române și membru al Comisiei Geodezice Internaționale²¹.

Generalul Constantin Barozzi a încetat din viață în ziua de 15 aprilie 1921, la București, numele său având să rămână înscris la loc de mare cinste în categoria elitelor militare românești, din cea de a doua perioadă a secolului XIX și prima perioadă a veacului următor. În zilele noastre, Direcția Topografică Militară poartă numele de „General de Divizie Constantin Barozzi”.

HÂRJEU CONSTANTIN, GENERAL, INGINER, MEMBRU CORESPONDENT AL ACADEMIEI ROMÂNE (27 mai 1909)

S-a născut în ziua de 10 decembrie 1856 la București, în familia unor oameni de ținută modestă. Încă din anii copilăriei a avut o atracție cu totul deosebită pentru cunoașterea fenomenelor din domeniile științelor exacte. Ca urmare, părinții săi aveau să-i îndrepte pașii spre studiu. În unele materiale în care se vorbește despre viața și preocupările sale, am întâlnit o însemnare din care rezultă că viitorul inginer militar „și-ar fi ales singur profesia, fiind atras, încă din anii din liceu, de meseria armelor”. S-a numărat printre primii ingineri militari români școliți în străinătate și care, apoi, și-a pus, cu dăruire, toată energia și cunoștințele în slujba armatei române.

„A urmat cursurile Școlii de Ofițeri din București (1874-1876), după care și-a desăvârșit pregătirea la Școala Politehnică din Paris și la Școala de Aplicații de Artilerie și Geniu de la Fontainebleau. A urcat treptele ierarhiei militare până la gradul de general de brigadă (1904). A fost profesor la Școala Superioară de Război și la cea de Artilerie și Geniu din București, întocmind și publicând o serie de manuale mult apreciate în epocă: „Curs de topografie” (1886); „Curs de telegrafie militară” (1890). A fost Ministru de Război (în două rânduri: 14 octombrie 1912 – 3 ianuarie 1914; 6 martie – 23 octombrie 1918 – n.n.) și Ministru ad-interim la Lucrările Publice (1918). A colaborat la publicațiile militare: „Cercul publicațiilor militare” și la „România militară”.

²¹ Dr. Dorina N. Rusu, *op. cit.*, p. 48.

În 1900 a întocmit un studiu monografic asupra armatei române, publicat în limba franceză, menit a face cunoscute realizările armatei române la Expoziția militară de la Paris (L'armée roumaine en 1900), secția rezervată prezentării României fiind amenajată de el. Preocupat de studiul fortificațiilor și însemnătatea lor pentru apărarea Țării, în anul 1902 a publicat lucrarea „Istoria armei geniului”, distinsă de Academia Română cu Marele Premiu „Năsturel Herescu”²².

Generalul inginer Hârjeu Constantin a încetat din viață, la București, în ziua de 24 mai 1928. Atât în timpul vieții sale, dar cu precădere după aceea, experiența sa de viață, pusă cu generozitate în slujba afirmării și propășirii Țării și a armatei, dar în special opera sa scrisă, a fost studiată în aproape toate instituțiile militare de învățământ din România. Spre slava și onoarea sa, opera sa științifică este indicată spre studiu, ca bibliografie, și în zilele noastre, pentru viitorii ingineri militari și nu numai pentru ei. Este păcat, zicem noi, autorii lucrării de față, faptul că numele lui Constantin N. Hârjeu, nu figurează în „Denumirile onorifice” specifice armatei noastre, așa cum figurează, pe merit, atâția și atâția alți generali și oșteni străluciți ai armatei române (am fi bucuroși să nu cunoaștem noi așa ceva! să ne înșelăm noi în această privință).

**CRĂINCEANU GRIGORE, GENERAL, TEORETICIAN MILITAR, MEMBRU
CORRESPONDENT (14 mai 1910), MEMBRU TITULAR AL ACADEMIEI ROMÂNE
(18 mai 1911) ȘI PREȘEDINTE AL SECȚIEI ȘTIINȚIFICE AL ACADEMIEI
ROMÂNE (1925-1928)**

A văzut lumina zilei pe data de 20 iulie 1852, în satul Crainici, comuna Bala, județul Mehedinți, într-o familie de oameni simpli, cu dragoste de muncă și de libertate, dar cu dorința curată și firească de afirmare a vlăstarelor lor. Se zice că numele tatălui său, ca și cele ale înaintașilor lor pe linie paternă, ar fi provenit de la denumirea istorică a satului în care a venit pe lume cel ce va fi botezat cu nume de sfânt: Grigore. Copilăria și anii școlii primare i-a petrecut pe plaiurile natale. Apoi, părinții săi, oameni dornici să-i asigure fiului lor Grigore drumul luminos către învățătură prin școli înalte din București, l-a înscris la Colegiul „Sf. Sava”. Într-o însemnare biografică din anii de tinerețe ai lui Grigore Crăinceanu, se consemnează faptul că odată ajuns în capitala țării, „**el s-a simțit atras de meseria armelor**”. L-a captivat și l-a cucerit, la început, frumoasa uniformă a ofițerilor, cu nasturii tunicii strălucitori și cu grade „grele pe umeri”, cu pieptul încărcat cu insigne

²² Dr. Dorina N. Rusu, *op. cit.*, p. 241.

și decorații, cu cizmele din piele cu boruri înalte și cu centuri tot din piele și cu diagonale etc. „Până la urmă - ne va mai mărturisi viitorul cadru militar al armatei – el „**va îmbrățișa meseria armelor, își va dedica întreaga sa viață slujirii țării sub drapel ostășesc**”, așa cum va rezulta de altfel, din cele ce urmează, reproduse din „**Dicționarul cu Membrii Academiei Române**”.

„După absolvirea Colegiului „Sf. Sava”, din București, a urmat cursurile Școlii Militare din Iași, iar apoi ale celei de ofițeri de Geniu din București, pe care a terminat-o în 1873, cu gradul de sublocotenent, fiind repartizat la Batalionul 1 geniu. Și-a continuat pregătirea la Școala de Aplicații de Artilerie din Bruxelles, unde l-a avut ca profesor pe generalul H. Brialmont, unul dintre cei mai mari specialiști în fortificație (din Europa – n.n.) din acel timp.

În vara anului 1877 (tânărul ofițer Grigore Crăiniceanu – n.n.) a condus lucrările de fortificație de la Calafat, unde s-au construit forturi, amplasamente pentru bateriile de artilerie sub conducerea sa, s-au executat lucrări pentru bateria „Mihai Bravul”, iar apoi amplasamente pentru artilerie și fortificații la Plevna, Grivița, Dolni Etropol și Vidin.

A urcat treptele ierarhiei militare până la gradul de general de divizie (1909). A îndeplinit mai multe funcții: profesor de fortificații la Școala de Ofițeri de Infanterie și Cavalerie, la Școala de Artilerie și Geniu și la Școala Superioară de Război din București; șef al Serviciului Geniu al Corpului 2 armată; secretar general al Ministerului de Război; subșef de stat major la Corpul 2 armată; comandant al Brigăzii 7 infanterie și Diviziei 1; inspector general al Geniului; șef al Marelui Stat Major General (1 aprilie 1907 – 1 noiembrie 1909, pe când avea gradul de general de brigadă – n.n.); ministru de Război (1 noiembrie 1909 – 28 decembrie 1910, pe când deținea gradul de general de divizie – n.n.).

În anii războiului de reîntregire națională (1916-1919), a contribuit la întărirea și modernizarea liniei fortificate Galați-Nămoloasa-Focșani. Specialist în fortificații, a lăsat câteva lucrări de specialitate: „Constituirea cetăților și fortificarea țărilor cu aplicațiuni la fortificarea României” (1883); lucrarea distinsă cu Premiul „Năsturel Herescu” al Academiei Române; „Experience des coupoles a Bucarest” (1886); „Utilitatea cetăților” (1889); „La fortification permanente actuelle” (1889, 1899); „Geografia militară. Frontiera Carpaților, Idei de apărare. Studiu pe teren în anii 1888-1889 – iune 1890” (1894); „Tratat de fortificații” (1911). De numele său se leagă punerea bazelor „Revistei armatei” (1883) și a „Cercului publicațiilor militare” (1889). A fost decorat cu Ordinul „Steaua României”, Ordinul „Coroana României” și Medalia „Virtutea

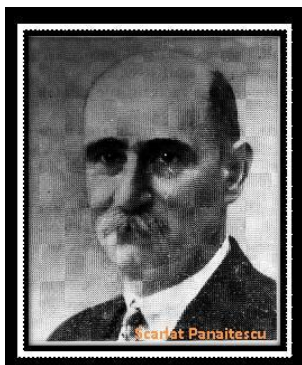

militară”, precum și cu ordine și medalii bulgare, franceze, portugheze și spaniole.”²³

Lucrările întocmite și publicate de către generalul Grigore Crăiniceanu, de o valoare științifică deosebită în epocă, se vor constitui în obiecte de studiu în toate instituțiile militare de învățământ din România de după Marea Unire din 1918. Unele dintre ele reprezintă și în zilele noastre material bibliografic de bază pentru cei ce studiază problemele de teorie militară privitoare la arta fortificațiilor în spațiul românesc.

Generalul Grigore Crăiniceanu, distins cadru militar al armatei române din trecut, a încetat din viață la București, în ziua de 1 octombrie 1935. Dar numele, faptele și împlinirile sale din domeniul științei militare, au rămas și vor rămâne nemuritoare. O dovadă elocventă în acest sens o reprezintă și faptul că în zilele noastre, Grupul E.O.D. al Forțelor Aeriene, poartă strălucitul nume al „**Generalului Grigore Crăiniceanu**”²⁴

PANAITESCU SCARLAT, GENERAL, TEORETICIAN MILITAR, MEMBRU CORESPONDENT AL ACADEMIEI ROMÂNE (7 iunie 1919)

S-a născut în ziua de 30 ianuarie 1867 în orașul Iași. Și-a petrecut anii copilăriei într-o familie mândră de locurile în care trăia, cu o istorie și cu o cultură specifică, în care amintirile colonelului Cuza Vodă și ale lui Eminescu, erau la ea acasă. Cum în acea zonă a țării ființa și o școală militară, micuțul Scarlat Panaitescu avea să fie și el atras de cariera ostășească, fiind încurajat, în această privință, și de părinții săi. Așa se face că, în cele din urmă, va îmbrăca uniforma militară și se va dedica meseriei armelor, așa cum va rezulta, de fapt, din cele ce urmează, consemnate din Dicționarul intitulat „Membrii Academiei Române”.

„A urmat cursurile primare și liceale la Iași, apoi pe cele ale Școlii Militare din Iași la București. Și-a continuat pregătirea la Școala Politehnică și la liceul „Sf. Louis” din Paris, unde a urmat cursurile Secției de Matematici. În anul 1889 și-a luat licența în Matematici la Sorbona, fiind primul român licențiat în matematici la renumita universitate din Paris. Între anii 1890-1892 a

²³ Dr. Dorina N. Rusu, *op. cit.*, pp. 147-148.

²⁴ Statul Major General, „Calendarul Tradițiilor Militare/2013”, București, 2012, p. 132.

frecventat cursurile Școlii de Aplicație de Artilerie și Geniu de la Fontainebleau. A urcat treptele ierarhiei militare până la gradul de general de divizie.

În perioada premergătoare Războiului de reîntregire națională, a fost directorul Serviciului de Geniu, iar între anii 1916 și 1918, șef al Serviciului Armament din cadrul Ministerului de Război. A fost profesor la Școala Militară de Artilerie și Geniu din București, predând matematicile elementare, astronomia, calculul diferențial și integral, construcțiile, regulamentele militare și fortificațiile, apoi la Școala Militară de Infanterie și Cavalerie, unde a fost titularul cursului de topografie.

Între anii 1905 și 1912, a fost profesor la Școala Superioară de Război din București, predând cursuri de topografie și fortificații. A fost apoi profesor de topografie și geodezie la Facultatea de Științe din Iași. A întocmit și a publicat lucrări și studii, între care: „Educațiunea militară a națiunii” (1907); „O problemă geografică cu privire la Valea Mostiștei” (1910); „Contribuții la educațiunea militară” (1912); „Chestiuni de toponimie” (1913); „Din istoricul cartografiei” (1913); „Din istoricul fortificațiilor” (1914); „Rolul României în Războiul mondial” (1919); „Documentarea cartografică în România” (1921); „Știința fortificației în România de la 1866 până în zilele noastre” (1923); „Turtucaia și războiul mondial” (1924) ș.a. A fost un constant colaborator al „Buletinului Societății Geografice”, „Gazetei matematice”, „Revista Armatei”, „Revista Infanteriei” etc. Membru al „Societății Geografice Române”, al Societății „Gazeta matematică”, al Societății „Amicii Științelor Matematice”, al Comisiei „Monumentelor istorice”²⁵.

Privit în toată complexitatea sa de militar, de om de știință și de membru al Academiei Române, putem aprecia, fără teama de a greși sau a exagera că, generalul Panaitescu Scarlat a avut o cultură enciclopedică. Multe din lucrările sale științifice, așa cum sunt „Din istoricul geografiei”, „Din istoria fortificațiilor”, „Documentarea cartografică în România”, „Educațiunea Militară în armată a națiunii”, dar și altele, reprezintă și în zilele noastre repere bibliografice de referință pentru cei ce studiază astfel de probleme. Lecturând sau studiind astfel de lucrări, ne întâlnim cu istoria românească, cu știința și teoria militară, dar și cu un strălucit oștean român care și-a închinat viața Patriei sale și armatei. El a trecut în lumea umbrelor în ziua de 22 martie 1938, la Câmpulung Moldovenesc, județul Suceava.

²⁵ Dr. Dorina N. Rusu, *op. cit.*, p. 392.

**CAROL II, REGE ȘI MAREȘAL AL ROMÂNIEI, MEMBRU DE ONOARE
AL ACADEMIEI ROMÂNE (17 mai 1921), PREȘEDINTE DE ONOARE
ȘI PRORECTOR AL ACADEMIEI ROMÂNE (8 iunie 1930 – 5 septembrie 1940)**

Carol II de Hohenzollern – Sigmaringen s-a născut în ziua de 3/15 octombrie 1893 în palatul regal de la Sinaia. Este fiul regelui Ferdinand I și al reginei Maria. S-a născut, deci, pe pământ românesc și a fost crescut, în linii generale, în spiritul tradițiilor statului și poporului român. Primii ani de învățătură i-a făcut într-o școală specială, așa cum se obișnuia, de regulă, în epocă, în familiile regale. Și-a continuat apoi studiile în școlile de stat românești cu profil militar. În volumul „**Membrii Academiei Române. Dicționar**”, biografia sa este redată destul de sintetic, doar prin câteva paragrafe. Iată care sunt acestea: „**La absolvirea Școlii Fiilor de Militari din Iași și a Școlii de Ofițeri din București (1909), a fost înaintat sublocotenent și încadrat în Regimentul de vânători de munte. A urcat treptele ierarhiei militare până la gradul de general.**

În 1913 a vizitat Italia, apoi Germania și Rusia.

În 1914 a fost declarat moștenitor al tronului României, calitate la care a renunțat de mai multe ori în perioada 1918-1927, părăsind țara. A revenit la conducerea statului român în 1930, rămânând până în 1940.

A manifestat o preocupare specială pentru dezvoltarea economică a României și pentru viața culturală. Pe plan intern a instaurat, la 10 februarie 1938, regimul monarhiei autoritare. Măsurile adoptate, între care dizolvarea partidelor politice, înființarea frontului Renașterii Naționale, reforma administrativă etc., nu au putut asigura stabilitatea noului regim. Evenimentele internaționale, ca și situația internă, au condus la izolarea completă a României, care a avut, ca principală consecință, grava amputare a teritoriului național din 1940. În septembrie 1940 a fost nevoit să părăsească țara.”²⁶

În „Dicționarul” din care am citat cele de mai sus, nu se fac referiri directe, ci doar tangențiale în legătură cu tema ce face obiectul demersului nostru științific. De exemplu, nu se spune niciun cuvânt în legătură cu primirea de către regele Carol al II-lea a rangului de mareșal. În consecință ne vom referi noi, în continuare, la această

²⁶ Dr. Dorina N. Rusu, *op. cit.*, p. 106.

problemă. Faptul s-a petrecut în vara anului 1930. Se pare că atunci el nu îndeplinea toate condițiile ce se stabileau prin „Legea din 2 iulie 1930”, relativă la crearea demnității de Mareșal al României. De aceea, unii specialiști din domeniul istoriei românești nu s-au ferit să afirme că „el, Carol al II-lea”, **„și-ar fi acordat personal titlul de mareșal”**. Nu face obiectul demersului nostru științific să analizeze acum și aici o astfel de problemă controversată. Socotim însă necesar să cităm, în continuare, textul înscris pe **„Cartea de Mareșal”** a regelui Carol al II-lea:

„Neamul românesc, în fireasca lui întregime, și oastea românească se află azi sub conducerea Măriei Tale (Carol al II-lea – n.n.), întâiul rege născut pe pământul Patriei. Pentru conștiința înaltă a datoriei pe care Măria Ta ai arătat-o și insuflat-o tuturor ostașilor țării, pentru virtutea pe care ai sădit-o în sufletele tinerelor vlăstare ale neamului, înălțându-te la vitejesc simțământ de Țară, la dragostea de aproape și la pornirea spre jertfă, pentru vitejia pe care ai arătat-o în războiul cel mare (cel de reîntregire națională din anii 1916-1918, - n.n.), când în fruntea ostașilor tăi în Carpați și pe Tisa ai sădit credința în izbândă, pentru râvna și munca neobosită cu care ai întemeiat și ai oțelit oastea munților și văzduhului, Armata, prin mine, smerit sfetnic al Măriei Tale, te roagă pe tine, Fiu și Părinte al Țării, Domn și stăpânitor al tuturor plaiurilor românești, să primești drept prinos al ei, de recunoștință și devotament, însemnele rangului de Mareșal.”²⁷

Regele Carol al II-lea a domnit timp de 10 ani, perioadă marcată de suișuri și coborâșuri pe tronul României. După ample și obositoare trăiri și peregrinări obositoare prin lume (Cuba, Mexic, Statele Unite ale Americii ș.a.) fostul **„Fiu rățăcit al României”**, așa cum l-a definit după moarte un prelat român, se va stabili, în cele din urmă, în Portugalia, în orașelul Estoril. Acolo își va găsi și sfârșitul, în anul 1953. A fost înmormântat, cu fasturile și onorurile cuvenite unui fost rege, în cimitirul regal al mănăstirii „Sf. Vicente”, din Lisabona.

După o jumătate de secol de la trecerea sa în neființă, în urma unor propuneri făcute de către mai mulți români din Țară și din străinătate, inclusiv de către unii reprezentanți din fosta familie regală, Senatul României și Guvernul Țării au aprobat ca osemintele regelui Carol al II-lea să fie aduse în România și depuse într-un fel de capelă improvizată ce se află în curtea mănăstirii din Curtea de Argeș, la doar câțiva zeci de metri de locurile în care își au locurile de odihnă veșnică regii Carol I și Ferdinand I și soțiile acestora. Cu prilejul aducerii acasă a rămășițelor pământești

²⁷ Citat din volumul „Mareșalii României”, București, 1999, p. 11.

ale lui Carol al II-lea și a ceremonialului religios ce s-a organizat la Curtea de Argeș, prin grija „**Fundației Prințului Paul de România**”, în memoria fostului suveran s-a bătut o medalie. Piesa are reprodus pe avers stema României din vremea domniei regelui Carol al II-lea, la baza căreia se află o eșarfă cu inscripția: „**Nimic fără Dumnezeu**” și data emiterii medaliei (februarie 2003). Pe reversul piesei se află reprodusă imaginea mănăstirii din Curtea de Argeș, circular este înscrisă și această legendă explicativă: „**Aducerea în Țară, după 50 de ani, a osemintelor regelui Carol al II-lea (1893-1953).**”

Așa cum se petrec lucrurile, din fericire, la români, nici Carol al II-lea, și nici înaintașii săi regali, fostul suveran al României, mareșal al României și membru al Academiei Române, n-a fost dat uitării. Despre el s-au scris nenumărate cărți. Chipul lui și unele obiecte care i-au aparținut, pot fi văzute în marile muzee ale României, în special în Muzeul Național de Istorie și în Muzeul Militar „**Ferdinand I**”. Nu putem să lăsăm uitării nici faptul că încă din anii vieții sale, chipul lui Carol al II-lea se află reprodus pe o medalie jubiliară, intitulată „**Amintirea Regelui Carol al II-lea**”. Piesa a fost instituită la data de 15 august 1934 și are trei clase: cl. I, de aur; cl. II, de argint; cl. III, de bronz. Pe aversul ei se află efigia regelui Carol al II-lea, în profil, iar pe revers imaginea unui scut pe care este înscris anul emiterii medaliei (1934).

AVERESCU ALEXANDRU, MAREȘAL, TEORETICIAN MILITAR, MEMBRU DE ONOARE AL ACADEMIEI ROMÂNE (7 iunie 1923)

A văzut lumina zilei la data de 9 martie 1859 la Izmail, azi în Ucraina, în familia unor oameni modești. Și-a trăit primii ani ai copilăriei în localitatea natală, unde a urmat și școala primară.

Născut parcă anume să îmbrățișeze meseria armelor, s-a ridicat de jos, din rândurile simplilor soldați, ajungând strălucit comandant de oști cu rangul de mareșal, iar în cadrul forumurilor științifice ale țării noastre să fie ales în înalta și onoranta postură de membru de onoare al Academiei Române. Iată ce se spune despre el în

„**Dicționarul**” dedicat membrilor Academiei Române.

„**A urmat cursurile Școlii de Arte și Meserii din București, la terminarea cărora s-a încadrat ca soldat în Regimentul de cavalerie din Ismail (1876). A participat la Războiul de independență din 1877-1878. După absolvirea Școlii**

Divizionare de la Mănăstirea Dealu (1881), a fost repartizat, ca sublocotenent, la Regimentul 2 roșiori, transferat apoi la Regimentul 6 Focșani. Și-a continuat studiile în Italia, la Școala Militară din Torino (1886).

A urcat repede treptele ierarhiei militare, ajungând până la gradul de mareșal (1930). A fost comandantul Școlii Superioare de Război din București (1894-1895); atașat militar la Berlin (1895-1898); comandant al Regimentului 4 roșiori (1898-1899); Șef al Secției Organizare și Operații în Marele Stat Major (1899-1904); comandant al Brigăzii 1 roșiori (1904-1907); Ministru de Război (13 martie 1907 – 4 martie 1909 – n.n.); comandant al Diviziei 1 infanterie (1909-1911); Șef al Marelui Stat Major (18 noiembrie 1911 – 2 decembrie 1913 – n.n.); comandant al Corpului 1 armată (1914); comandant al Armatei 2 (1916-1918); comandant al Grupului de armate „Sud” (1916); prim ministru și ministru ad-interim la Externe (1918); ministru de interne (1919-1921); președinte al Consiliului de Miniștri (1920-1921, 1926-1927); ministru al Industriilor și Comerțului (1920-1921); ministru de Finanțe (1927); ministru secretar de stat și consilier al Coroanei (1938).

A luat parte la operațiile armatei române în cel de-al doilea război balcanic (1913) și în Războiul de Reîntregire Națională (a elaborat proiectul „manevrei de la Flămânda”, în 1916 și a condus Bătălia de la Mărăști (1917). După război, a intrat în viața politică, înființând „Liga Poporului” (1918), devenită Partidul Poporului (1920).

A desfășurat și o activitate publicistică, ca redactor al revistei «România militară».

A lăsat câteva lucrări de specialitate: «Tactica» (3 vol., 1887-1889), «Jocul de război» (1903), «Călăuza ofițerului» (1904); «Operațiile de la Flămânda» (1924), dar și de memorialistică («Notițe zilnice de război 1916-1918, 2 vol., 1937»).

A fost distins cu ordinele «Steaua României» și «Coroana României» și cu medaliile «Bene Merenti» și «Crucea Trecerii Dunării».²⁸

Cu siguranță că din economia de spațiu, în consemnările biografice dedicate mareșalului Alexandru Averescu cuprinse în „Dicționarul” membrilor Academiei Române, din care am citat cele de mai sus, s-a relatat, destul de sumar, câteva aspecte deosebit de interesante din viața strălucitului personaj. Ca urmare, pentru a-i contura ceva mai pe larg biografia sa de oștean și de om de știință, ne vom referi, în continuare, la două aspecte esențiale. Primul dintre ele se referă la primirea, în anul 1930, a rangului de Mareșal. Motivațiile acordării aceluia înalt rang sau grad militar sunt foarte bine sintetizate în „Cartea de mareșal” a lui Alexandru Averescu, al cărui text îl vom reproduce în extenso în cele ce urmează:

²⁸ Dr. Dorina N. Rusu, *op. cit.*, pp. 34-35.

„Oastea românească, pornită pe căile izbândeii de către regele întregitor de neam, Ferdinand I, a fost călăuzită pe câmpurile de bătălie în grelele și hotărâtoarele momente de căpetenii, cari prin bărbăția și virtuțile lor, au adus la îndeplinire porunca nestrămutată a poporului românesc. Printre aceste căpetenii de oști, cronicile vremii au înscris întru glorioasa și nepieritoare pomenire, numele dumitale, care simbolizează închinarea unei vieți pentru binele și propășirea oștirii, prin îndeplinirea până la capăt a datoriei.

Luptător din primele clipe ale tinereții, voluntarul din războiul neatârării, pregătea pe gloriosul general de mai târziu, precum și pe dascălul luminos al ofițerimii noastre în mintea și inima căruia a știut să sădească știința războiului și hotărârea de a învinge. În campania anului 1913, armatele înălțătorului avânt au fost cu iscusință îndrumate prin prevederea și pilduitoarea știință ce ai dovedit ca Șef al Statului Major General al Armatei.

La începutul marelui Război pentru întregirea neamului, datorită domniei tale, Armata a 2-a a fost dusă dincolo de crestele Carpaților. Comandant al Grupului de armate de „Sud”, ai stăvilit ofensiva cotropitoare a oștilor germano-bulgare din Dobrogea. Mai apoi, Armata a 2-a, în fruntea căreia te-ai găsit, a înscris în cartea neamului crâncena rezistență de pe coamele însângerate ale Carpaților, Tabla Buții, Predeal, Predeluș și Drogoșlavele – eforturi supraomenești, bine întrebuințate de ferma domniei tale conducere, grație căreia s-a înregistrat în analele științei militare clasica pildă a unei retrageri în permanentă luptă cu vrăjmașul, iar în a doua parte a campaniei, alesele domniei tale însușiri le-ai crestat pe răbojul luptelor de la Cașin, Tg. Ocna, Cireșoia, pentru ca apoi să înscrie pe lespezile de granit ale vitejiei românești, memorabila victorie de la Mărăști. Pentru marile însușiri ostășești și faptele mărețe cu care ai împodobit izbânda noastră națională, te înalță la rangul de Mareșal, drept care îți înmânez, spre cinstirea oștirii și răsplata personală, însemnele acestei înalte demnități.”²⁹

Cel de-al doilea aspect la care dorim să ne referim este primirea Generalului Alexandru Averescu în Academia Română. Evenimentul istoric s-a petrecut la data de 7 iunie 1923. În acea zi, atât el, cât și camaradul său de arme, generalul Constantin Prezan, au trăit marea bucurie de a fi fost primiți în forul academic român. Cu acel prilej, luând cuvântul la acea solemnitate, academicianul Andrei Rădulescu a rostit următoarele cuvinte laudative la adresa celor doi bravi oșteni:

„Prin răspunderea grea ce au luat-o asupra-le, prin priceperea lor, prin munca depusă, prin patriotismul lor, au contribuit, într-o largă măsură, la

²⁹ Citat din volumul „Mareșalii României”, București, 1999, pp. 11-12.

înfăptuirea idealului nostru național (Marea Unire din Decembrie 1918 – n.n.). pentru această activitate, socotim că Academia Română trebuie să-i cinstească, primindu-i în sânul ei ca membri de onoare. Am fi nedrepti dacă la faptele lor de arme n-am adăuga și marea contribuție a lor la publicistica militară prin intermediul căreia au luat parte la dezbaterile unor problematici majore legate de teoria instruirii trupelor și ducerii războiului.”³⁰

Onorat cu titlul de membru al Academiei Române (1923) și cu rangul de mareșal al României (1930), decorat în mai multe rânduri, de către statul român, stimat de poporul român și fiii lui ce s-au aflat și se aflau sub arme, mareșalul Alexandru Averescu a intrat în lumea umbrelor în anul 1938, la respectabila vârstă de 79 de ani. I s-au organizat funeralii naționale. Sarcofagul cu rămășițele sale pământești se află în incinta mausoleului de la Mărăști, localitate care în timpul războiului de reîntregire națională i-a adus, în mod deosebit, gloria militară. În fața mausoleului, un însemn memorial dedicat lui, îi preamărește peste timp și numele și faptele sale ostășești. Tot în memoria și întru slava sa, i s-au înălțat busturi monumentale în „capitala Marii Uniri” de la 1 Decembrie 1918, orașul Alba Iulia și în capitala Moldovei, în orașul Iași. În același timp, o nouă arteră de circulație din București și mai multe străzi din marile orașe ale României poartă azi numele mareșalului Alexandru Averescu. De asemenea, o mare unitate a armatei române (Brigada de Informații militare) poartă cu demnitate și cu mândrie numele de „Mareșal Alexandru Averescu”.

**PREZAN CONSTANTIN, MAREȘAL, COMANDANT DE OȘTI ȘI
TEORETICIAN MILITAR, MEMBRU DE ONOARE AL ACADEMIEI ROMÂNE
(7 iunie 1923)**

S-a născut în localitatea Butimanu, din județul Ilfov, așezare ce se întinde pe malul lacului Snagov. A venit pe lume într-o familie de oameni harnici, cinștiți și cu dragoste față de locurile natale. Având în imediata sa apropiere mănăstirea Snagov, în care se zice că se odihnesc rămășițele pământești ale lui Vlad Țepeș, micuțul Constantin și-a legănat copilăria cu povești, cu legende și cu fapte adevărate de arme ale domnitorului Țării Românești (1448, 1456-1462, 1476), aflate fie din gura părinților săi, fie a învățătorilor din localitate. Se

³⁰ Citat din volumul „Mareșalii României”, București, 1999, p. 35.

spune că, de multe ori, însoțit de ai săi, el trecea cu barca o parte din lacul Snagov, pentru a ajunge la mănăstire și pentru a vedea acolo, cu proprii săi ochi, locul în care se spunea că se odihnește Țepeș Vodă. Unii istoriografi ai viitorului mareșal al României aveau să afirme că din povestirile privitoare la războaiele lui Vlad Țepeș s-ar fi lăsat atras Constantin Prezan de meseria armelor.

Părinții copilului născut în mediul sătesc, înțelegând în mod profund rostul învățaturii, și-au înscris vlăstarul la școala primară din comuna natală, iar apoi la un liceu din București, pe care l-a absolvit în anul 1877. Tânărul Prezan, dornic de învățatură, fiind însuflețit, se pare, de faptele de arme ale militarilor români în timpul războiului de independență de la 1877-1878, s-a înscris într-o școală militară din București. Iată care a fost, în linii mari, cariera sa militară, pe care o vom contura din „Dicționarul” în care sunt prezentați Membrii Academiei Române.

„A urmat cursurile Școlii de Ofițeri de Infanterie și Cavalerie, Școlii Speciale de Artilerie și Geniu din București; și-a continuat studiile în Franța, la Școala de Aplicație de Artilerie și Geniu Fontainebleau.

A urcat treptele ierarhiei militare până la gradul de mareșal (1930).

A ocupat diferite funcții: profesor pregător de Fortificații la Școala de Aplicație de Artilerie și Geniu (1886), lăsând un „Curs de fortificații” (1900); comandant al diviziilor 3 (1910) și 7 infanterie (1915); comandant al corpurilor 3 (1914) și 4 armată (1915); comandant al Armatei de Nord (1916); comandant al Grupului de Armate „Prezan” (noiembrie-decembrie 1916); șef al Marelui Cartier General (1916-1918); șef al Marelui Stat Major (5 decembrie 1916 – 1 aprilie 1918; 28 octombrie 1918 – 20 martie 1920 – n.n.). Ofițer specialist în arma genului, a contribuit la desăvârșirea lucrărilor de construcții la „Cetatea Bucureștilor”.

A participat la cel de-al doilea Război Balcanic (1913) și la Războiul de Reîntregire Națională (1916-1919), distingându-se în luptele din Transilvania (1916) și în Bătălia de pe Argeș-Neajlov (1916).

În calitate de șef al Marelui Cartier General, a realizat un puternic aliniament ofensiv pe linia Siret și în Carpați (decembrie 1916 – ianuarie 1917), la adăpostul căruia s-a realizat opera de refacere a armatei române; a participat la conferințele internaționale și a coordonat activitatea de elaborare a planului campaniei anului 1917, materializat în marile bătălii din iulie – august, de la Mărăști, Mărășești și Oituz.”³¹

³¹ Dr. Dorina N. Rusu, *op. cit.*, p.433.

Ne vom referi, în cele ce urmează, în mod concret, la două momente deosebit de interesante din biografia mareșalului Constantin Prezan care nu sunt relatate decât tangențial în „**Dicționarul**” din care am citat cele de mai sus. Primul dintre ele se referă la primirea generalului Constantin Prezan, în vara anului 1923, în rândurile membrilor de onoare ai Academiei Române împreună cu generalul Alexandru Averescu. La acest fapt ne-am referit atunci când am vorbit despre mareșalul Alexandru Averescu.

Cel de-al doilea aspect se referă la primirea rangului de Mareșal de către generalul Constantin Prezan. Faptul s-a petrecut în anul 1930. Pentru a se înțelege dintr-o sursă istorică sigură meritele pentru care generalul Prezan a primit cea înaltă și onorantă demnitate, vom cita textul de pe „**Cartea sa de mareșal**”:

„Oastea românească pornită pe căile izbândeii de către regele întregitor de neam, Ferdinand I, a fost călăuzită pe câmpurile de bătălie în grelele și hotărâtoarele momente, de căpetenii, care prin bărbăția și virtuțile lor au adus la îndeplinire porunca nestrămutată a poporului românesc. Dintre acestea, cronicile vremii au înscris întru glorioasa și nepieritoarea pomenire numele domniei tale, care simbolizează întruchiparea unei vieți pentru binele și propășirea oștirii, prin îndeplinirea până la capăt a datoriei. În campania anului 1913, trupele de sub comanda domniei tale au ajuns până la poalele Balcanilor, iar în marele război (1916-1918 – n.n.), Armata a 4-a, în capul căreia te găseai în momentul intrării noastre în acțiune, a fost condusă cu bărbăție și hotărâre din victorie în victorie, până în inima Ardealului. Mai apoi, sub urgia nesfârșitelor străduințe de cotropire ale vrăjmașului, ai ridicat zăgaz de neînving pe vechiul hotar al Moldovei. Comandant al grupului de armată din Muntenia, grație minunatei forțe morale a domniei tale, s-a putut înscrie glorioasă în istoria noastră, marea bătălie de pe Argeș și Neajlov, pildă de supraomenească încordare în preajma retragerii.

Ca șef de stat major general al armatei și prim sfetnic al gloriosului meu părinte, prin priceperea și hotărârea domniei tale, s-au putut stăpâni și învinge împrejurările tragice din iarna anului 1916 și primăvara anului 1917, iar din încercatele armate române a răsărit cea minunată oaste care a câștigat victoria de la Mărăști.

Încheind mai apoi epopeea neamului prin victoria de pe Tisa, pentru marile însușiri și faptele mărețe cu care ai împodobit izbânda noastră națională, te înalț la rangul de Mareșal, drept care îți înmânez acum, spre

cinstirea oștirii și răsplata personală, însemnele acestei demnități.³² („Cartea de Mareșal” și „Bastonul de Mareșal” – n.n.)

Împovărat de anii grei de război și de anii de trecere prin viață, Mareșalul Constantin Prezan a murit în ziua de 27 august 1943, în localitatea Schintea, în județul Vaslui. Într-una din însemnările de ordin biografic închinată celui dispărut la frumoasa vârstă de 82 de ani, se relatează, la un moment dat, că strălucitul oștean s-a stins din viață cu gândurile împovărate de calvarul pe care îl trăia atunci România prin ciuntirea teritorială a spațiului românesc în urma Diktatului de la Viena, când partea de nord-vest a României intrase sub ocupația horthystă.

Ca strălucit militar de carieră, ca Mareșal al României și ca Membru de Onoare al Academiei Române, Constantin Prezan avea să fie evocat și elogiât, pe merit și cu multă căldură, de către poporul român și de către armata sa. Iată doar trei dovezi, în această privință: în câteva zone din țară (la Alba Iulia, la Mărășești și la Iași, în memoria sa s-au înălțat statui); un larg bulevard din București, ca și numeroase alte străzi din alte orașe românești, poartă numele Mareșalului Prezan; o unitate specială a armatei române (Batalionul 110 Sprijin Logistic) a primit denumirea de „Mareșal Constantin Prezan”.

**TEODORESCU PAUL, MILITAR DE CARIERĂ CU GRADUL DE GENERAL,
TEORETICIAN MILITAR, MEMBRU CORESPONDENT AL ACADEMIEI ROMÂNE
(27 mai 1938)**

S-a născut în ziua de 28 iunie 1888 la Bacău. Și-a petrecut copilăria în orașul natal și tot acolo a urmat cursurile școlii primare și liceale. La vârsta majoratului, s-a decis să îmbrățișeze cariera militară, unde se va dovedi a fi un oștean de elită al armatei române și se va afirma ca autor de mare valoare pe teme militare.

În calitatea sa onorantă de membru corespondent al Academiei Române, în „**Dicționarul**” dedicat membrilor acestui forum științific, despre generalul Paul Teodorescu se scrie cele ce urmează:

„A urmat cursurile Școlii Militare de Ofițeri de infanterie, pe care le-a absolvit în anul 1908 cu

³² Citat din volumul „*Mareșalii României*”, București, 1999, pp. 12-13.

gradul de sublocotenent, apoi pe cele ale Școlii Superioare de Război din București (1919-1921). Și-a făcut stagiatura la Statul Major al Corpului 14 armată din Lyon (1921-1922).

A ocupat diferite funcții: comandant al Regimentului de gardă „Mihai Viteazul”; atașat militar la Paris; director al Școlii Superioare de Război; subsecretar de stat la Ministerul Apărării Naționale (1937-1938); Ministru al Aerului și Marinei (1938-1940).

Pentru atitudinea sa procarlistă în anul 1940 a fost demis din armată de generalul Ion Antonescu, fiind reprimat în 1944 (probabil după arestarea mareșalului Ion Antonescu; se spune că după înlăturarea din armată – pe care o putem considera neîntemeiată – generalul Paul Teodorescu ar fi fost înlăturat și din Academia Română, în care era membru corespondent, tot pe motive neîntemeiate, adică pe motive de ordin politic – n.n.).

A fost o prezență activă în viața publicistică, colaborând la diverse reviste militare și întocmind câteva lucrări: „Divizia în Războiul de Mișcare. Teme și soluții” (3 vol.); „Ce trebuie să știe orice ofițer din tactica generală”, lucrare distinsă în 1932 cu premiul „Gh. Lazăr” al Academiei Române, „Întrebuințarea Jandarmeriei Teritoriale și operative în război”; „Rolul marinei în viața națiunii” ș.a.³³.

După evenimentele din decembrie 1989, atunci când viața politică din România a revenit pe un făgaș normal, generalul Paul Teodorescu a fost repus în drepturi și de către Academia Română. Ca urmare, începând cu data de 3 iulie 1990, el a redevenit membru corespondent al Academiei Române.

Oșteanul cu grad de general care se afirmase, atât în domeniul militar, cât și în cel științific, dar care avusese de suferit din plin pe ambele planuri (demiterea din armată și înlăturarea din Academia Română), a încetat din viață în ziua de 17 ianuarie 1981, fiind înmormântat la Mănăstirea „Dintr-un Lemn”, din județul Vâlcea, locaș de cult pe care-l renovase și-l dotase din fonduri proprii. Viața și faptele lui, în postura de militar cu gradul de general, cât în cea de membru corespondent al Academiei Române și de bun creștin, vor rămâne înscrise de-a pururi în istoria noastră militară și națională.

³³ Dr. Dorina N. Rusu, *op. cit.*, pp. 523-524.

**ROSETTI R. RADU, GENERAL, ISTORIC, MILITAR, MEMBRU
CORESPONDENT (4 iunie 1927) ȘI MEMBRU TITULAR AL ACADEMIEI
ROMÂNE (24 mai 1934)**

S-a născut în ziua de 20 martie/1 aprilie 1877 în comuna Căiuți, din Județul Bacău, într-o familie de oameni simpli luminați la minte. Considerând că fiul lor are o atracție deosebită pentru carte, părinții săi i-au îndreptat pașii către învățătură, în această privință făcând eforturi mari. Evoluția sa în acest domeniu, ca și în viață, este pe larg reliefată în „**Dicționarul**” dedicat membrilor Academiei Române, din care vom cita cele ce urmează:

„După studii începute în familie, a urmat Gimnaziul Clasic din Brăila și Liceul „Național” din Iași. În 1885 s-a înscris la Școala de Poduri și Șosele, iar în 1897 la Școala Militară de Ofițeri de Artilerie și Geniu din București, pe care a absolvit-o în 1899. A urcat treptele ierarhiei militare până la gradul de general de brigadă (1924).

A predat la Școala de Aplicație a Ofițerilor de Artilerie și Geniu (1909-1910), la Școala Pregătitoare de Infanterie (1909-1910) și la Școala Specială de Infanterie (1911-1912).

A participat la Războiul de Reîntregire Națională (1916-1919), mai întâi ca ofițer de stat major în cadrul Marelui Cartier General al Armatei, apoi, după retragerea trupelor române pe frontul din Moldova, în calitate de comandant al Regimentului 47 infanterie, luând parte la marile bătălii din vara anului 1917. După război a îndeplinit mai multe funcții militare și civile, între care: atașat militar pe lângă Legația română din Londra (1919-1920), director al Muzeului Militar Național (1924-1931); director general al Bibliotecii Academiei Române (1931-1940); ministru al Educației Naționale, Cultelor și Artelor (1941-1943)

Fiind unul dintre cei mai de seamă istorici militari români, a acordat o atenție aparte strănerii și publicării de documente: „Notele unui ofițer norvegian înainte și în timpul de neatarnare 1876-1878” (1928); „Corespondența generalului Iancu Ghica 2 aprilie 1877 – 8 aprilie 1878” (1930); „Un document inedit asupra mișcării de la 3 august 1865” (1934).

A întreprins studii aprofundate asupra evoluției tehnicii de luptă și a modalităților de desfășurare a războiului în funcție de spațiul geografic și de organizarea social-politică: „Studii asupra chipului cum se făptuia războiul de către Ștefan cel Mare” (1925); „Evoluția mijloacelor și a chipului de făptuire a războiului de la moartea lui Ștefan cel Mare până la Matei Basarab” (5 volume, 1930-1933); „Istoria artei militare a românilor până la mijlocul secolului XVII” (1947) etc. A acordat o atenție deosebită războiului din 1877-1878: „Partea

luată de armata română în Războiul din 1877-1878” (1926); „Câteva extrase din presa engleză. 1871-1878” (1927); „Participarea populației civile la războiul din 1871-1878” (1941); „Făuritori de seamă ai neatârării României” (1946). A lăsat însă și alte lucrări de istorie militară: „Partea luată de Regimentul 47-72 infanterie în războiul pentru întregirea neamului (1923)”; „Artileria în trecutul românesc” (1934) ș.a., precum și câteva monografii („Gh. I. Donici”, 1934; „Un uitat. Generalul I. Em. Florescu”, 1937; „Familia Rosetti”, 2 volume, 1938-1940; „Generalul adj. Ernest O. Baliff”, 1946 s.a.).

A fost unul dintre istoricii de seamă ai războiului României din anii 1941-1944 în Răsărit („Războiul pentru eliberarea Bucovinei și Basarabiei”, 1942).

A fost decorat cu „Coroana României”, ordinul britanic „Distinguishend Service”, „Legiunea de Onoare și Crucea de Război”, conferite de generalul francez”.³⁴

După o prezentare atât de frumoasă și de elogiasă strâns legată de viața și de activitatea științifică a generalului și istoricului militar Radu R. Rosetti, le este greu, autorilor acestui studiu să mai adauge câte ceva cât de cât interesant și semnificativ. Totuși, vom mai spune și noi, următoarele, ca un fel de concluzii: generalul Rosetti R. Radu trebuie socotit a fi fost unul dintre cei mai reputați istorici militari români din cea de a doua parte a sec. al XIX-lea și prima parte a veacului al XX-lea, opera sa științifică s-a bucurat de aprecieri deosebite din partea Academiei Române, fapt pentru care, înaltul for științific român l-a ales, la început, membru corespondent (1927), iar apoi, membru titular (1934); la un an de la primirea celui de-al doilea titlu, în ziua de 27 mai 1935, generalul Radu Rosetti a rostit în plenum membrilor Academiei Române discursul de recepție, intitulat astfel: „**Gânduri despre vitejia în trecutul românilor**”; în perioada postbelică, fiind considerat om de cultură periculos pentru regimul comunist, generalului și istoricului militar Radu Rosetti i s-a retras de către Academia Română titlul onorant de membru titular, el fiind repus în drepturi, cu acest titlu științific, după evenimentele din decembrie 1989 (la data de 3 iulie 1990).

Generalul Radu Rosetti s-a stins din viață în ziua de 2 iunie 1949 la București.

În zilele noastre, vasta și valoroasa sa operă științifică, se bucură de o atenție deosebită, ca material bibliografic, în școli, în facultăți și în instituțiile militare de învățământ din țara noastră.

³⁴ Dr. Dorina N. Rusu, *op. cit.*, pp. 461-462.

CONDEIESCU NICOLAE, GENERAL ȘI SCRITOR, MEMBRU DE ONOARE AL ACADEMIEI ROMÂNE (1 iunie 1938)

S-a născut în ziua de 20 octombrie 1880, la București. Văzând că avea o atracție deosebită față de cultură, savurând încă de mic copil povestirile și poeziile reprezentative din epocă, spuse și citite de către ai lui, părinții săi i-au îndreptat pașii către învățătură.

A urmat școala primară și cursurile secundare în orașul natal. Dar cum în Bucureștiul acelor ani o bună parte din tineretul avid de învățătură considera că cea mai sigură și cea mai puțin costisitoare cale de afirmare și de formare pentru viață o reprezintă studiile militare, tânărul Nicolae Condeiescu, la îndemnul familiei sale și a rudelor apropiate, s-a hotărât să îmbrățișeze meseria armelor. Și avea să aibă numai satisfacții. Iată ce se spune despre el în „Dicționarul” Membrilor Academiei Române:

„După terminarea cursurilor secundare, s-a înscris la Școala de Ofițeri din București, la terminarea căreia, cu gradul de sublocotenent, a fost repartizat la Regimentul 1 vânători. Între 1903 și 1905 a urmat cursurile Școlii Superioare de Război din București. A urcat treptele ierarhiei militare până la gradul de general. A fost profesor de istorie militară la Școala Superioară de Război.

În calitate de ofițer al Marelui Stat Major, a participat la Războiul de Reîntregire națională (1916-1919).

Între anii 1930 și 1931 a deținut portofoliul Ministerului Armatei (14 aprilie 1930 – 18 aprilie 1931 – n.n.). S-a remarcat ca scriitor, semnând jurnalul de călătorie „Peste mări și țări” (1922-1923); nuvela „Conu Enache” (1928), romanul „Însemnările lui Serafim” (1936); schițele „Trucă șeful”, „Subiect de nuvelă”, „Regăsire”, „Vedenie”, „Strigări în noapte” reunite apoi în volum (1936). Președinte al Societății Scriitorilor Români și secretar al „Federației Literare”.³⁵

Privitor la opera literară a generalului Nicolae Condeiescu, se cuvine să apreciem că valoarea ei avea să-i aducă înaltul și onorantul titlu de Membru de Onoare al Academiei Române. Opera sa scrisă se bucură și în zilele noastre, pe

³⁵ Dr. Dorina N. Rusu, *op. cit.*, pp. 134-135.

bună dreptate, de aprecieri elogioase din partea cititorilor, evident și a celor ce au îmbrăcat sau încă poartă uniforma militară. Ca urmare, vă recomandăm, stimați cititori, să lecturați și dumneavoastră scriiturile celui care a fost generalul și scriitorul Nicolae M. Condeescu. El s-a stins din viață la București, în ziua de 15 iunie 1939. În ceea ce ne privește, noi, autorii cărții de față, n-am putut afla cum a fost elogiat și evocat după moarte această ilustră personalitate a oștirii române!

**LONGHIN SCARLAT, GENERAL MEDIC, MEMBRU CORESPONDENT AL
ACADEMIEI ROMÂNE (21 martie 1963)**

S-a născut în ziua de 12 august 1899 în comuna Dofteana, din județul Bacău. Provenind dintr-o familie modestă, părinții săi au căutat, încă de la început, să-i călăuzească pașii către învățătură, gândind că astfel fiul lor va avea o viață mai ușoară, iar ei un vlăstar care să-i ajute la bătrânețe. Și au avut perfectă dreptate. Ei n-au gândit, la început, să-l facă medic, ci doar „om cu carte”, cum avea să se laude cu fiul lor, cei din familia sa. Copilul Longhin Scarlat și-a făcut studiile primare în comuna natală, iar pe cele liceale în mai multe orașe din Moldova. În această privință, în Biografia sa selectivă, publicată în „Dicționarul” membrilor Academiei Române, care este destul de amplă și de bogată în informații. Cităm în cele ce urmează din acel „Dicționar”:

„Studii secundare la Focșani, Bârlad și Tecuci și medicale (Facultatea de medicină) la Iași.” Și-a continuat pregătirea la Institutul Medico-Militar din București, paralel lucrând ca preparator la Institutul „Dr. I. Cantacuzino” și intern la Serviciul de Dermato-Sifilografie din cadrul Spitalului Militar Central. În 1924 și-a susținut teza „Cercetări asupra variațiunilor alexinei și indicului osponic în cursul reinfecției tuberculozei”, devenind doctor în medicină. Și-a continuat specializarea în domeniul dermatologiei și microbiologiei la Spitalul „Sf. Louis” din Paris (1928-1929) și la Facultatea de Medicină din Alger, iar în morfopatologie și oncologie dermatologică la Institutul de Radium al Universității din Paris.

A urcat treptele ierarhiei militare până la gradul de general. A fost șef al Secției Dermatologie din Spitalul Militar Central (1933-1968); consilier al Direcției Medicale a Ministerului Apărării Naționale (1968); Șef al Secției Dermatologie din cadrul Institutului „Dr. Cantacuzino”; profesor de dermatologie la Facultatea de Medicină din Timișoara (1948) și la Institutul de Medicină și Farmacie din București (1952), unde a înființat Clinica de

dermatologie. A întreprins cercetări originale, fiind precursorul imunostimulării nespecifice cu vaccinul BCG, al imunoterapiei în piodermite, dermatomicoze și tuberculoze cutanee; a dat o nouă clasificare streptodermiilor pe baza unor criterii patogenetice și clinice; a descris tumoarea granulomatoasă a limbii. A obținut, pentru prima dată în România, sifilisul vicerat tardiv de iepure. A efectuat experiențe referitoare la inocularea bacilului Hasen la șobolani, printre puținele reușite în lume, și a virusului limfogranulomatos pe creierul de maimuță, care a condus la prepararea unui vaccin specific dotat cu proprietăți curative în maladia „Niolas-Favre”. În studiul dermatozelor, a elaborat o nouă clasificare clinico-patologică a streptodermiilor și a descris o nouă entitate clinică-tumoarea granulomatoasă. A adus contribuții în prevenirea bolilor venerice și dermatologice transmisibile sau cu mare răspândire: sifilisul, gonoreea, prodermitele, dermatomicozele, tuberculoza cutanată, lepra, dermatozele alergice etc. A publicat numeroase lucrări: „Bolile venerice în armată” (1940); „Dermatologie și venerologie” (1955); „Dermatozele copilului” (1960); „Valoarea citodiagnosticului în melonomul malign” (1967); „Biologia Treponemiei pallidum” (1969); „Dermatologia” (1971); „Fotodermatoze” (1972); „Vascularite alergice cutanate” (1976). Membru al Academiei de Științe Medicale din România, al Societății de Micologie din Paris, al Asociației și Microbiologilor Francezi, al Asociației dermatologilor de Limbă Franceză, precum și membru de onoare al 14 societăți de dermatologie și alergologie din întreaga lume.”³⁶

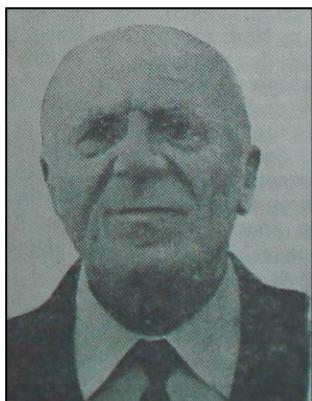
Ca o concluzie la cele consemnate în rândurile de mai sus, putem aprecia, fără teama de a greși sau de a exagera, că generalul medic Longhin Scarlat, membru corespondent al Academiei Române, s-a numărat printre cei mai renumiți medici ai secolului al XX-lea nu doar din România, ci din întreaga lume. El poate fi considerat a fi fost „părintele” dermatologilor și algologilor din Europa și din lume. Opera sa scrisă se studiază în institutele de învățământ medical de pe întregul mapamond. Prin toate acestea noi, românii, suntem mândri că pe pământul nostru s-a născut, s-a format și s-a afirmat un savant de renume mondial. El s-a stins din viață în ziua de 13 martie 1979, la București. În ceea ce ne privește, ne pare nespus de rău că această eminentă a școlii românești și mondiale de medicină, nu este evocat și elogiat în zilele noastre, în societatea științifică românească, după merit. El

³⁶ Dr. Dorina N. Rusu, *op. cit.*, pp. 302-303.

trebuie așezat, evident după merite, chiar și „post-mortem”, în fruntea celor mai renumiți medici militari români din toate timpurile, zicem noi!

**ODOBLEJA ȘTEFAN, COLONEL, MEDIC, MEMBRU POST-MORTEM
AL ACADEMIEI ROMÂNE (13 noiembrie 1990)**

Este primul fost cadru militar român primit în Academia Română după evenimentele din decembrie 1989, ca membru „Post-Mortem”. El a venit pe lume în ziua de 13 octombrie 1902, în satul Izvorul Aneștilor, din actuala comună Livezile, din Județul Mehedinți. Părinții săi, oameni simpli, dar harnici, care trăluiau cu vrednicie pe pământurile comunei așa de frumos denumite – Livezile – i-au îndreptat pașii copilului lor către învățătură, fără să fi bănuț că în mintea lui existau embrioni de geniu. Micuțul Ștefan a urmat școala primară în comuna natală, dovedindu-se în permanență fruntaș și premiant la învățătură. A fost trimis apoi să studieze în orașul reședință de județ, Drobeta Turnul Severin, unde se îvață carte sau, așa cum avea să se exprime apoi chiar Ștefan Odobleja, unde „cartea se mânca precum bucățica de pâine îndulcită”. Acolo, la Turnu Severin, va începe, de fapt, urcușul în viață a celui ce venise pe lume în satul cu nume de izvor. Din acea etapă începe să fie conturată biografia științifică a viitorului medic militar român cu minte strălucită în „Dicționarul” membrilor Academiei Române, din care vom reproduce, întocmai, cele ce urmează:

„După terminarea studiilor secundare la Turnu Severin, în 1922, a intrat, prin concurs, la Institutul Sanitar Militar (din București – n.n.). În anul 1928 și-a susținut teza de doctorat „Accidente de automobil”. În anii studenției, sub îndrumarea unor specialiști de marcă, a făcut cercetări clinice în domeniul neurologiei, preocupându-se de problema transmiterii sunetelor în organismele vii. La absolvirea facultății, a fost înaintat la gradul de locotenent, fiind numit medic militar în mai multe garnizoane (Brăila, Turnu Severin, Lugoj, Dorohoi, Dej, Târgoviște, Cernavodă, București). A urcat treptele

ierarhiei militare până la gradul de locotenent-colonel (1946*). **Și-a legat întotdeauna numele de cibernetică** (domeniu absolut nou în literatura medicală de specialitate – n.n.), fiind autorul primei variante elaborate a concepției cibernetice, generalizată cu un deceniu înainte de apariția lucrării lui Norbert Wiener, „Cibernetica”. În 1938 a publicat lucrarea „Psihologia consonantistă” – prima expunere de mare amploare a unor principii cibernetice – în care încearcă să explice fenomenele din natură, dar cu deosebire de cele din cadrul biologiei și psihologiei cu ajutorul conexiunii inverse. A demonstrat caracterul multi și interdisciplinar al ciberneticii. S-a aplecat și asupra altor domenii, între care fizica, filozofia, psihologia, dreptul, literatura etc. (el fiind, de fapt un autentic enciclopedist – n.n.).

Pornind de la experimentarea modului cum sunt transmise sunetele în organismul uman, a realizat în 1935 lucrarea „La phonoscopie, nouvelle methode d’exploration clinique”, distinsă cu premiul „General dr. Al. Papin” al Academiei Române, urmată, în 1936, de „Fonoscopedia și semiologia clinică”. În 1938 i-a apărut lucrarea „Psihologie consonantiste” (2 vol.), considerată drept prima lucrare pe plan mondial în care au fost puse în evidență principiile generale ale ciberneticii³⁷.

La cele citate mai sus cu privire la medicul militar român Ștefan Odobleja, membru „Post-Mortem” al Academiei Române, ce am mai putea adăuga sau a mai spune noi, autorii acestui studiu? Poate doar atâta: el a fost, este și va rămâne, pe bună dreptate, indiferent de aprecierile străinilor, „**părintele autentic al științei cibernetice**”.

Medicul militar Ștefan Odobleja a încetat din viață în ziua de 2 octombrie 1978 la Drobeta Turnu Severin. Pentru tot ceea ce a gândit, a făcut și a lăsat în urma sa, el merită toate considerațiile poporului din țara în care s-a născut și a lucrat spre binele științei românești și mondiale, dar și a celor ce se află în slujba medicinei pe plan european și mondial. În țara noastră, în amintire și întru memoria medicului militar Ștefan Odobleja, un spital Militar Clinic de Urgență poartă numele de „**Dr. Ștefan Odobleja**”.

* Nota noastră: A urcat, de fapt, până la gradul de colonel – n.n.

³⁷ Dr. Dorina N. Rusu, *op. cit.*, p. 382.

**VOICU A. VICTOR, GENERAL MEDIC, FARMACOLOG, MEMBRU
CORESPONDENT AL ACADEMIEI ROMÂNE (18 decembrie 1991)**

S-a născut în ziua de 29 iunie 1939 în satul Balovani, comuna Cornățelu, județul Dâmbovița, într-o familie de oameni modești. Pentru a-i asigura noului venit pe lume o viață mai bună, părinții săi i-au călăuzit pașii spre învățătură. Potrivit mărturisirilor lor de mai târziu, ei nici nu gândeau că va deveni medic, general și renumit om de știință. Doreau doar și sperau ca fiul lor să aibă un viitor mai fericit decât al lor.

Copilul cu numele de dublu „V”, așa cum îl alintau sau îl porecleau la joacă cei de-o seamă cu el, a făcut școala primară în comuna natală, absolvind-o cu rezultate **„foarte bune”**, după cum se laudau părinții săi atunci când **„fiul lor ajunsese cineva”**, și-a continuat învățătura în orașe renumite în epocă. Iată cum este redată biografia sa în **„Dicționarul”** dedicat Membrilor Academiei Române:

„Studii liceale la București și Iași și medicale, ca student militar la Facultatea de Medicină Generală din București; în 1970 și-a susținut teza de doctorat „Homeostazia și reactivitatea farmaco-dinamică a sistemului nervos vegetativ în sindromul acut de iradiere”. A fost profesor (din 1972) și șef al Catedrei de Farmacologie al Facultății de Medicină din Craiova (din 1973); din 1974 este medic primar, iar din 1985, comandant (director) al Centrului de Cercetări Științifice Medico-Militare; general de brigadă și șef al Direcției Medicale din Ministerul Apărării Naționale (1990-1995); din 1993, profesor de Toxicologie la Facultatea de Medicină din București; a înființat prima Catedră de Toxicologie Clinică din învățământul medical românesc. Activitatea sa de cercetare s-a orientat spre studiul farmacologiei, cu deosebire al farmacodinamiei sistemului nervos vegetativ și cardio-vascular. S-a înscris în literatura științifică de specialitate cu contribuții în fiziopatologia și patofarmacologia organismului iradiat; farmacologia și toxicologia pesticidelor organofosforice; farmacologia, toxicologia și eficacitatea mijloacelor antidotice în intoxicații cu pesticide, mijloace de radioprotecție; farmacoterapia hipertensiunii arteriale și arimiilor cardiace. Este autorul „teoriei interacțiunilor finite”. Rezultatele cercetărilor sale se regăsesc în peste 190 de lucrări publicate în țară și în străinătate: „Mecanisme enzimatice în farmacodinamie” (1977); „Farmacologie” (1980); „Farmacologia alcaloizilor din ergot” (1981); „Elemente de patofarmacologie clinică” (1987); „Terapia afecțiunilor oculare” (1989); „Mecanisme farmacologice la interferența

membranare”, lucrare distinsă cu Premiul „Daniel Danielopolu” al Academiei Române (1994); „Toxicologia clinică” (1997); „Enzymatic Mechanism in Pharmacodynamics” (1997); „Bazele chimioterapiei antineoplazice” (1997) ș.a. Aceștia li se adaugă 16 brevete de invenție, care se referă mai ales la preparate medicamentoase noi, în majoritate aplicate în practică (medicament pentru anestezie subarahnoidiană hiperbară; compoziție de medicament cu acțiune antispastică; dispozitiv de citire a interacțiunilor medicamentoase; pansament calogenic pentru tratamentul plăgilor și arsurilor etc.).

Președinte al Societății Române de Farmacologie, Terapeutică și Toxicologică; președinte al Societății Române de Medicină și Farmacie Militară; Membru al Academiei de Științe Medicale din România; președinte al Comisiei Medicamentului a Ministerului Sănătății (din 1997).”³⁸

După o sinteză biografică atât de bogată în fapte și în împliniri la adresa generalului medic farmacolog Voicu Victor, ce-am mai putea adăuga noi, autorii acestui material, în continuare?

Doar atâta, ca un fel de concluzii: Voicu Victor, generalul, medicul militar și membrul corespondent al Academiei Române, este un reprezentant de frunte al oamenilor de știință români care s-au afirmat plenar după evenimentele din decembrie 1989. Opera sa științifică în domeniul farmacologiei, care face cinste armatei române, este studiată și apreciată la superlativ de către specialiștii români din domeniile medicinei și farmaciei, în general, cu precădere de către viitorii medici și farmaciști ai țării noastre. Pe când, mai zicem noi, se va institui pe plan național, departamental sau școlar și un premiu de specialitate cu numele ilustrului personaj militar și științific la care ne referim? Pentru că el merită din plin acest lucru.

NICULESCU GHEORGHE, GENERAL MEDIC, MEMBRU DE ONOARE AL ACADEMIEI ROMÂNE (10 noiembrie 1992)

Este primul medic militar român cu gradul de general care a primit, după evenimentele din decembrie 1989, înaltul titlu de Membru de Onoare al Academiei Române. El s-a născut în ziua de 28 aprilie 1923 în orașul Craiova, în familia unor oameni înstăriți și cu dragoste față de istoria neamului. A fost crescut de mic copil de către ai săi în spiritul mândriei față de locurile natale – vestita Bănie a patrioților și cărturarilor craiovești - și al dorinței de a deveni „Un om întreg și util al Cetății”,

³⁸ Dr. Dorina N. Rusu, „Membrii Academiei Române. 1866-1991. Dicționar”, București, 1991, p. 558.

după cum se va destăinui el, viitorul medic militar și om de știință, într-o expunere memorialistică.

Așa cum se obișnuia în epocă, Gheorghe Niculescu a urmat școala primară în orașul natal, iar apoi, tot acolo, și pe cea liceală.

Biografia sa, pe mai departe, ne este prezentată, în coordonatele sale principale, în „**Dicționarul**” dedicat membrilor Academiei Române. Iată ce se consemnează acolo:

„Studiile liceale la Craiova și superioare (Institutul de Medicină și Institutul Medico-Militar) la București. În 1949 a devenit doctor în medicină și farmacie; în 1974 a primit titlul de doctor docent. A urcat treptele ierarhiei militare până la gradul de general-locotenent (1990). Între anii 1951 și 1953 și-a continuat specializarea în chirurgie generală la Academia Medico Militară „Kirov”, apoi în Franța și SUA, la clinica de specialitate din Washington, Texas, California, Boston și New York (1982). În 1961 a fost numit șef al Serviciului de Ortopedie al Spitalului Militar Central, serviciu devenit în 1984 clinică universitară; profesor de traumatologie și ortopedie la Facultatea de Medicină Militară din cadrul Institutului Medico-Farmaceutic din București (din 1981); rector al Institutului Medico-Militar (1990); din 1991, profesor consultant.

S-a preocupat de descoperirea și realizarea unei aparaturi de chirurgie traumatologică și ortopedică, fiind autorul a 15 certificate de invenții și 4 inovații, printre care: fixatoare externe originale pentru tratamentul pseudoartrozelor și fracturilor deschise și infectate, aparatură originală de prim ajutor în vederea imobilizării transportului politraumatizațiilor și polifracturilor; proteze magnetice, bioelectrice și fonice pentru aplicarea pe boturile de amputație ale membrilor; truse de chirurgie ortopedică; aparatură pentru stimularea consolidării osoase etc. A construit săli de operație, de pansamente și de sterilizare pe container. A introdus, pentru prima dată în România, tratamentul cu laser de slabă putere în specialitatea ortopedie și traumatologie, bisturiul cu laser de 100 W și ortoscopia în scop explorator și terapeutic” (în ampla problematică la care ne-am referit mai sus, generalul doctor Niculescu Gheorghe a avut un ajutor de nădejde pe fratele său mai mic, care era tot medic militar și ortoped, și care, în cele din urmă, îi va lua locul, cu rezultate frumoase, în clinica pe care o condusesese vreme de mai mulți ani – n.n.).

„Interpretarea datelor obținute în practica spitalicească a fost reflectată în peste 450 de lucrări (monografii, capitole de tratate, studii, articole,

comunicări, rapoarte), scrise singur sau în colaborare: „Chirurgia în campanie” (1956); „Chirurgia arborelui bronhic – studii experimentale și clinice” (1960); „Traumatismele – descriere, prin ajutor” (1964); „Probleme de medicină militară” (1966); „Traumatismele membrelor – atlas schematic de tehnici operatorii” (1973), lucrare distinsă cu premiul „Gh. Marinescu” al Academiei Române; „Transplanturi și grefe osoase și cartilagioase” (1976); „Atlas de anatomie umană” (3 volume, 1983-1985), lucrare distinsă cu premiul „V. Babeș” al Academiei Române (era o raritate în epoca dată, ca aceeași personalitate științifică să i se acorde două premii ale Academiei Române – n.n.); „Compendiu de anatomie” (1988); „The International Conference on Trends in Quantum Electronics” (1989) ș.a. Membru al Societății Europene de Chirurgie Experimentală; al Societății de Cercetări Chirurgicale ale Colegiului Regal al Chirurgiilor Engleze; al Societății Americane de Cercetări Chirurgicale; al Societății Franceze de Chirurgie Ortopedică și Traumatologie; al Societății Internaționale de Istoria Medicinii; al Societății Europene de Chirurgie Ontologică; al Societății Europene pentru Organe Artificiale.”³⁹

După aceste aprecieri atât de elogioase la adresa generalului medic și omului de știință Gheorghe Niculescu, cuprinse în „Dicționarul membrilor Academiei Române”, aproape că nu știm ce am mai avea de spus! Cu gânduri curate de admirație și de omagiu la adresa sa – pentru că o parte din autorii acestui volum care au acum tâmplele albe au avut bucuria și onoarea de a-l cunoaște pe acest strălucit membru de onoare al Academiei Române – vom mai spune, pe scurt, doar trei lucruri: primul – el ne-a părăsit, încărcat de glorie, de titluri științifice și de decorații, la București, în ziua de 21 mai 1995; al doilea, reprezintă o apreciere referitoare la opera sa științifică în domeniul medicinei militare: după opiniile noastre, nici un alt medic militar de dinaintea sa, de până la el și de după el, n-a lăsat în urmă, în rafturi de biblioteci, un număr atât de mare de lucrări științifice de certă valoare ca dânsul; în al treilea rând, că amintirea și numele său au rămas și vor rămâne veșnic în amintirea medicilor din spitalul militar în care și-a petrecut cei mai mulți ani pe linie profesională. Pe această linie, ne face o plăcere cu totul deosebită să amintim că în zilele noastre, secția clinică în care el a lucrat, personalitatea la care ne-am referit, poartă numele de „**general Gheorghe Niculescu**”. De asemenea, că în acea clinică se află un bust monumental închinat lui!

³⁹ Dr. Dorina N. Rusu, *op. cit.*, p. 374.

ÎN LOC DE ÎNCHEIERE, CÂTEVA CONCLUZII

a. Academia Română, care încă din anii înființării ei (1866) era socotită a fi „**Templul cel mai înalt al Culturii Neamului**”, a purtat trei denumiri distincte, dar foarte strâns legate între ele: la început s-a numit „**Societatea Literară Română**” (1866), apoi „**Societatea Academică Română**” (1867) și în cele din urmă, „**Academia Română**” (1879), zisă în prezent, de către mulți dintre noi, fie „**Academia Mamă**”, fie „**Academia Mare**”.

b. În decursul timpului, până în zilele noastre, Instituția academică la care ne referim a primit în rândurile ei în jur de peste 1500 de oameni, „români și străini, dintre care, potrivit cifrelor din anii 1999, din rândurile românilor, un „număr de 25, ca membri fondatori, 375 membri titulari, 178 membri de onoare, 361 membri corespondenți și 41 post-mortem”, iar din rândurile străinilor, „404 membri de onoare, 109 membri corespondenți și un membru „post-mortem”.⁴⁰

c. Domeniile sau specialitățile în care s-au afirmat membrii Academiei Române, fie cei din țară, fie cei din străinătate, au fost deosebit de multiple și de variate. Le vom cita aici în ordinea alfabetică a denumirilor lor, agronomie, arhitectură, arheologie, astrologie, botanică, chimie, compoziție, diplomatie, dramaturgie, în domeniul politic, în economie, estetică, filozofie, fizică, geografie, geologie, istorie, istoria artei, istoria literaturii, lingvistică, inginerie, limba română, limbi străine, matematică, medicină umană și medicina veterinară, muzicologie, numismatică, pedagogie, pictură, politologie, psihologie, publicistică, sculptură, slujitor al cultelor (arhiereu, preot, episcop etc.), sociologie, statistică, științe exacte, științe juridice, științe militare, științe politice, teorie literară, teorie militară, ziaristică, zoologie etc.

d. Membrii Academiei Române proveniți din armată au purtat grade de mareșali, de generali și de colonei. Majoritatea dintre ei au fost medici militari, lor le-au urmat teoreticienii militari, apoi cartografii, geodezii și topografi militari, iar în cele din urmă istoricii și inginerii militari.

e. Nu cunoaștem, din păcate, dacă au mai intrat în Academia Română, după anul 1999, alți oameni de știință și de cultură proveniți din armată. N-am studiat această problemă. Va fi posibil s-o studiem de acum încolo și s-o tratăm, ulterior, într-un alt material de sine stătător.

⁴⁰ Dr. Dorina N. Rusu, „*Membrii Academiei Române. 1866-1990. Dicționar*”. București, p. 5.

BIBLIOGRAFIE

- Corpul 8 armată „General Eremia Grigorescu”, *Comisia Română de istorie militară, „Mareșalii României”*, București, 1999.
- Cristache Gheorghe, Tucă Florian, „*Voievozi, Domnitori, Principi, Regi, Președinți și alți șefi de Stat din spațiul românesc. Dicționar*”, București, 2006.
- Rusu N. Dorina, „*Membrii Academiei Române. 1866-1991. Dicționar*”, ediția a 2-a revăzută și adăugită, cu un „*Cuvânt înainte*” de Acad. Eugen Simion, București, 1991.
- Tucă Florian, Cristache Gheorghe, „*Altarele eroilor neamului*”, București, 1994.
- „*Mareșalii României*”, București, 1999.
- Statul Major General, „*Calendarul Tradițiilor Militare/2013*”, București, 2012.

